

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 3. XII aastakäik

TEATAJA

1. veebruaril 1937

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 2.50
Poolaastas . . . " 1.50
Välismaale . . . " 5.00
Poolaastas . . . " 3.00

Toimetus ja talitus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
Igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . . . kr. 30.00
1/2 " . . . . " 16.50
1/4 " . . . . " 10.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Üleriiklik näitus ja messihoone. Jaekaupluste tüübid. Rohkem tähelepanu kaubanduslikule kutseoskusele. Põllutöömministeeriumil on kavatsus asutada Tallinnas Piimaturu Keskbüroo. Kaubanduskeskused Eestis. Elektritootmise probleeme. Äride register. Abieluvaranduse lahutamise lepinguld. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

LEIPZIGI KEVADMESS 1937

MUSTRIMESS SUUR TEHNILINE MESS
28. VEEBR. — 5. MÄRTSINI

60% HINNAALANDUST
SAKSA RIIGIRAUDTEEDEL

JA EHTUSMESS

28. VEEBRUARIST — 8. MÄRTSINI

AUAMETLIK ESINDUS:

HERBERT E. RENTER, TALLINN

C. R. JAKOBSONI 71—11, TEL. 310-00

AVATI

UUS SUURIM

HOTEL

«PALACE»

TALLINNAS

VABADUSEVÄLJAK 3 KODUKESKJAAM 477-70

Mugavasti sisustatud toad. Igas toas jooksev soe ja külm vesi, telefon. Toad vannitoaga hinnaga Kr. 3 kuni 12.—. Lift. Mugav restoran kõigi alkoholsete jookide müügiga. Hommiku-, lõuna- ning õhtueined ja à la carte igal ajal. Parim köök.

Juhatus

Üleriiklik näitus ja messihoone.

Näituste korraldamine on üks meie vanimaid ühisüritusi ja laulupidude traditsiooni tõeline paarimees. Näituste vorm ja ilme, alates ärkamisaegsest esimesest põllumajanduslikust näitusest 1876. a. Otepääl, on säilitanud palju omaaegseid jooni. Arvestades muutunud olusid ja aja arenemist on Eesti näitused ehk liialtki kinni ajaloolises vormis. Iseseisvusaeg tõi küll uusi vorme, nagu tööstuse erialade näitused, siis tööstuse-kaubanduse messid, edasi põllumajanduse alal seemnevilja- ja noore karja näitused, kuna 1936. a. seadus lõi teatud süsteemi näituste korraldamisse ja nägi juba ulatuslikumate näituste läbiviijana ette sihtasutuse „Üleriiklik Näitus“. Kohalike näituste üleriiklikuks reklaamimisele, samuti väikestele näitustele messide nime andmisele on tõmmatud õnnestunud piir.

Seoses Vabariigi iseseisvuse kahekümnenda aastapäevaga on asutud nimetatud sihtasutuse poolt eeltööde tegemisele, et korraldada Eesti kahe esimese aastakümne majandusliku arengu saavutuste väärrikaks esitamiseks 1939. või 1940. a. suurema ulatusega üleriiklik paraad-näitus Tallinnas, mis peaks andma üksikasjalise ülevaate meie põllumajandusest, tööstusest, kaubandusest, laevandusest, kalandusest, teede ehitamisest, kodukäsitööst jne.

Selle suurejoonelise ürituse läbiviimisega seoses on kerkinud päevakorrale rida küsimusi, mis paeluvad laia üldsuse huvi.

Esiteks ei tohi unustada, et üleriiklik näitus kavatsatud kujul on nähtus, mis kordub üle pika aja — on rohkem esinduslik kui igapäevane tarve. Siit lähtudes ka need arvustused, mis rääkisid, et põllumajanduslike suurnäituste mõeldavaimaks korralduskohaks on Lõuna-Eesti, kus on väärtuslikud karjad, katsejaamad, jõukas tagamaa jne., kuna Tallinn asub riigi piiril ning ta ümbrus on põllumajanduslikult kehvi, ei tohiks paika pidada. Suure esindusnäituse heaks kordaminekuks on väikesed transpordiga seoses olevad ohvrid mõeldavad.

Hoopis ulatuslikuma ja põhilisema tähtsusega on aga näituse asukoha küsimus. Praegune Tallinna Põllumeeste Seltsi näitusväljak oma 18-hektaarilise suurusega ähvardab üleriikliku näituse kõikide alade esitamisel kitsaks jääda. Siit lähtudes tekkis päevakorda mõte rajada imposantne ja kuni 30-hektaarilise ulatusega näitusväljak, näit. Lasnamäele. Sellase suurkava läbiviimine nõuaks aga peale miljoni knooni kulusid ja väljaehitused oma asukoha

tõttu jääksid ikkagi tarvitamiseks pikkade ajavahemike järele. Sellane suure näitusväljaku väljaehitamine oleks õigupoolest ärkamisaegsete näitusväljakute projitseerimine kaasaega palju-palju kordi suurendatud maastaabis. Ei tohi unustada, et ka teiste maade praksis on sellasest moodusest üle kasvanud ja otsib majanduslikeks paraadideks otstarbekamaid teid. Kui rahvale lubatakse nii suureulatuselisi investeeringuid, siis toimuvad need ühekordseiks messideks, millest huvituma pannakse kogu rahvusvaheline majandusmaailm ja kus paljude maade turistide kokkuvoolamise tõttu on ka tulud vastavad. Teame näit., et Berliini olümpia-küla ehitati küll suurejoonelisena, kuid ei unustatud kaugemat eesmärki — saada maailma spordihuviliste kulul oma armeele kasarmud. Brüsseli maailmanäituseks ehitati ka välja väike linn, kuid nimelt see osa Brüsselist, kuhu tulevikus oleks tulnud nii-kui-nii ehitada veevärk, gaas, elekter ja korralik teedevõrk. Näituse peahoone kaugeim eesmärk oli teenida ühiskonda raudteejaamana. Suurnäituste korraldamisega on tulevikule suunatud praktiline kalkulatsioon käinud alati käsikäes. Meie aga ei taha ega saagi korraldada rahvusvahelist huvi köitvat näitusmessi, kuigi majandusringkonnad soovivad näitusel eriti importkaupade osa rõhutamist, et nii pakkuda võimalust nende kodumaa toodetega võrdlemiseks.

Eestil kui kapitalikehval maal ei ole õigust asuda teissugusele teele kui seda on näidanud muude maade praksis.

Et ühendada suurnäitust ja tuleviku vajaduste rahuldamist, seda on tõenäoliselt võimalik saavutada praeguse näitusväljaku hädavajalise laiendamise ja uue messihoone püstitamisega. Viimane teeniks üleriiklikul näitusel tööstust, kaubandust, hiljem sobiks see mitmekesiste erinäituste korraldamiseks nii põllumajandussaaduste kui ka tööstuse alal. Pealeselle vajab pealinn hädapärasest suuremat halli, kus oleks võimalik korraldada ulatuslikke rahvakoosolekuid, kongresse, ning sama hoone kasutamine oleks vastava ehituslaadi juures mõeldav ka sportlikele organisatsioonidele. Messihoone mitme isanda teenistuses on kaasajal paljudes maades läbi lõõnud ja on ühe ilusaima lahenduse leidnud ka naabermaal — Helsingi messihalli näol. Kuhu messihoone ehitada, see küsimus ei aseta ülepääsmatuid raskusi, samuti ka majanduslik külg. On juba näit. välja töötatud ins. K. Mauritz'i poolt kavala, mis näeb

messihoone asupaigaks Aia ja Uue tänava vahelise rajooni, kuna teine variant peab võimalikuks messihoone jaoks kasutada Narva maantee äärset jalgpallistaadioni Kadriorus.

Ehitusega ühenduses olevate kulude küsimuse võiks väga hästi lahendada aktsiaseltsi või osatühisuse asutamine, kus osanikud oleksid riik, linn, avalik-õiguslikud kutseesindused, spordiorganisatsioonid ja üksikud ettevõtjad ning nende koondused. Et messihoone on meie laialtulatuse majandusringkondade eluline tarve, seda näitas ka seoses üleriikliku näilusega Kaubandus-tööstuskoja poolt korraldatud ankeet, millele saabus 80% vastuseid. Analüüsid

küllalt rohkearvulisi nii tööstus-kaubanduse kui ka põllumajandus-tööstuse keskest kokkukulnud andmeid selgub, et 77,5% suurnäitusel esineda kavatsejaist pooldab messihoone ehitamist südalinna rajooni, 19% soovib kõikide alade ehitamiseks uue näitusväljaku ehitamist näit. Läänamaele, ja 3,5% on rahul praeguse olukorraga.

Nende praktiliste majandusringkondade soovide iseloomustamiseks tohib küll tarvitada ütlust: rahva hää! on jumala hää!, ja see peaks ka kätte näitama tee, missuguses suunas, arvestades tulevikku, minna meie näitustepoliitika juhtimisel.

Sks.

Jaekaupluste tüübid.

Universaal-kaubamajad.

Mitmesugustest jaekaupluste tüüpidest väärivad erilist tähelepanu suurel universaal-kaubamajad. See jaekaupluste tüüp on eriti huvitav selle poolest, et ta osutub näiteks suunkapitali rakendamise jaekaubandusse, kus organisatsioon ja tehnika on viimisteldud täiuslikkuseni.

Universaal-kaubamajade asutamisel tuli ettevõtjal võidelda kahel rindel: ühest küljest olid neile võistlejaiks väikesed jaekauplused, kus kauplemine toimub omaniku ja ta perekonnaliikmete poolt, mis nõuab minimaalseid kulutusi; teisest küljest on universaal-kaubamajadele võistlejaiks spetsiaal kaupadega kauplused. Viimased on eelistatud seisukorras juba selle tõttu, et nendes kaupades valik on viimse võimaluseni detailitud ja suur valik igast kaubasordist suudab paremini rahuldada ostjaskonna nõudeid. Pealegi on spetsiaaläridel alati võimalik korraldada kaupade valikut painduvamalt kui suurtel universaal-kaubamajadel.

Et püsida täiesti võistlusvõimelistena ning kõrvaldada kõik puudused oma müügiaparaadis, tuli universaal-kaubamajadel juba algusest peale lahendada terve rida küsimusi, et ratsionaliseerimise teel saavutada paremaid tulemusi. Universaal-kaubamajad hakkasid esimestena korraldama kaubanduslikku statistikat, et olla kursis ostjaskonna soovide ja nõudmistega, pealeselle on nad järjekindlalt uurinud kaubamüügiga seotud kulusid jne.

Universaal-kaubamajad tekkisid 19. sajandi teisel poolel, eriti seal, kus nende tekkimiseks ja arenemiseks olid soodsad majanduslikud eeldingimused — suurtel linnades, tänavate kokkujooksu kohtadel, kus maa-ala tuli kasutada ots-

tarbekalt, kus ehituskruuntide hinnad püsisid eriti kõrged, mis sageli oligi suurte universaal-kaubamajade tekkimise põhjustajaks, et maksimaalselt ära kasutada maasse ja majasse investeeritud kapitali.

Pealegi on hiiglahoomud oma suurusega juba iseenesest kaubamajale reklaamiks. Suur kaupluseruumidega mõjub ostjaskonnale oma suurusega, tõmmates tahtmata enesele rahva tähelepanu. Võimalus mitmesuguseid kaupu osta ühest ja samast ärist pakub ostjale teatavat mugavust, võimaldades aja kokkuhoidu ning tüüka ühest kauplusest teise käimise vältimist. See kõik meelitab ostjaid kaubamajja sisse astuma, eriti aga sissesõitjaid, kes ei tunne end suurlinnas küllaldaselt kodus olevat.

Universaal-kaubamajade töö, võrreldes spetsiaaläridega, on erilaadne sesoonsete käivate köikumiste poolest. Kuna universaal-kaubamaja kaubavalikusse kuulub väga mitmet liiki kaupa, siis on harilik nähtus, et ühe kaubaala „surnud“ hooaeg vaheldub teise ala elava hooajaga; suvehooajal, mis on vaikne suurlinna elanike ostude vähenemise tõttu, annab elavust provintsist sõitnud inimeste nõudmistele rahuldamine, kes hea meelega külastavad universaal-kaubamaju, mis on populaarsed mitte üksnes provintsis, vaid tihti isegi välismaalt tulnute hulgas. Universaal-kaubamajal on võimalusi reserveerida suurt pindala sesoonsetele kaupadele, võttes ruumi vähemminevate kaupade alt. Samuti on seal kergem korraldada kuude kaupa mõne üksiku kaubaliigi väljamüüki, mis omalt poolt suurendab üldist käivet ja kiiremini vabastab kaupade alla paigutatud kapitali kui see on võimalik spetsiaal kaupadega kaubamajades.

Kontsentreerides suuri kapitale ja ostes suuremate partiide viisi universaal-kaubamajadel on võimalus saavutada paremaid ostutingimusi kaubavaraustajailt kui üksikül jaelkaupmehele, sest universaal-kaubamajad ostavad vahenditult töösturilt.

Lõppeks ei ole vähese tähtsusega seegi asjaolu, et universaal-kaubamajad oma suurte käivate juures saavad laialdaselt kasutada kvalifitseeritud müüjate kaadrit, korraldades oma ettevõttes katseid igasuguste paremuste läbiviimiseks, töö lihtsustamiseks ning ratsionaliseerimiseks.

Kuid vaatamata kõigile neile paremustele universaal-kaubamajadel tuleb järjekindlalt leiutada uusi meetodeid väiksemalt jaekaupmeestelt endale ostjate hankimiseks. Konkureerides teistega on esimeseks sammuks hindade allaviimine kaupadelt, mis saavutatakse sellega, et katsutakse suurendada käivet. Käibe suurendamine võimaldab töö ratsionaliseerimist ja mitmetigi kokkuhoiu saavutamist, mis omalt poolt võimaldab müüa odavamate hindadega kui seda teevad üksikud jaekaupmehed.

Universaal-kaubamaju võib leida peaaegu kõigis Euroopa riigis. Kõige rohkem leidub neid Saksamaal, nagu „Tietz“, „Wiertheim“, „KaDeWe“, Inglismaal „Selfridge“, „Harrods“, „Barkers“ j. t., Prantsusmaal „Louvre“, „Au Bon-Marché“, „Printemps“, Soomes — meile hästi tuntud „Stockman“ Helsingis jne. Ka Venemaal on viimasel ajal tekkinud universaal-kaubamaju, nii on neid meie teada praegu seal üle 25 ettevõtte.

Universaal-kaubamajade kaupade valik on väga mitmesugune. Üsna suure osa kaubavalikus moodustavad riietuseseimed — olemasolevail andmeil on mõnedes kaubamajades selle kauba esatähtsus kuni 60% — siis järgnevad jalanõud, mis küünivad kuni 7%, ja majapidamistarbed

ning mööbel, mis tõuseb kuni 12%-ni. Mis puutub elatisevahendite müügis, siis see ala ei moodusta universaal-kaubamajades kuigi suurt osa, kuid siiski on kaubamaju, kus nende osatähtsus tõuseb kuni 5—6%-ni. Viimasel ajal aga on elatisevahendite osakonnad universaal-kaubamajades tunduvalt suurenenud.

Erilist tähelepanu pühendavad universaal-kaubamajad ostjaskonna teenimisele, mis peab olema tähelepanelik, täpne ja kiire. Sulatumine ostjale on igapidi heatahtlik, ei tohi esineda mingeid vaidlusi ostjatega. Kauba „kaelamäärinist“ (vähimalt näiliselt) ei ole, kuigi direktiooni poolt on antud juhtnõõrid esijoones pakkuva mittemevaid artikleid, pealegi saavad nende müügil müüjad tihti peale erilisi protsente.

Igal maja korral on oma järelevaataja, kelle ülesandeks on valvata korra järele ja lahendada ettetulevad arusaamatused.

Reklaam on tähtsaimaid tegureid universaal-kaubamajade elus. Reklaamitakse peaaesjaliselt ajalehtede, eriliste kataloogide ja vaateakende kaudu. Ajalehereklama kannab perioodilist ilmet, eriti levinud reklaamimise viis on odavamate ja nõutavamate kaupade hinnakirjade avaldamine. Selle reklaamiga tõmmatakse ostjaid, kes on huvitatud müüjale tulevatest odavatest kaupadest. Eriliste kataloogide trükkimine on mõeldud peamiselt provintsi ostjate jaoks, kes tihti tellivad kaupade kataloogi järgi postiteel.

Suure tähtsuse omab vaateakende dekoratsioon. See mõjutab ostjaid ja tõmbab neid tähtmata kaubamaja külastama.

Kokkuvõetult oleks käesolevas ülevaates käsitledud eeltingimusi, mis põhjustavad universaal-kaubamajade tekkimist, ning põhimõtteid, millele alusel kaubamajad tegutsevad.

Järgmisel korral võtame kõne alla jaekaupluste tüübi — kindlate (standard) hindadega kaubamajad.

A. M.

Rohkem tähelepanu kaubanduslikule kutseoskusele.

(Kaubandus-tööstuskoja kavatsusi.)

Äriteenijaskonnas kui ka kaupmeeskonnas mõnel pool ettetulevad vääramähtused on varju heitmas kogu Eesti kaupmeeskonnale. Nende, kahjuks, üldistatavate nähtuste kõrvaldamiseks osutub tarviliseks nii äriteenijaskonna kui ka kaupmeeskonna kutseoskuselise taseme tõstmine, samuti ka kaupmehe kutse-eetika süvendamine.

Kaubandusliku kutseoskuse seaduseelnõu, mis sugune koja poolt väljatöötatuna vastavatele

ametiasutustele maksmapanemiseks on esitatud, ei suuda ka tema peatse maksamahakkamise korral kohe positiivseid tulemusi anda. Juba tegutseva kaupmeeskonna ja äriteenijaskonna kutseoskusliku taseme tõstmine jääks arvatavasti siiski väljaspoole valitsusasutuste poolt loodavate õppeasutuste raame.

On leitud, et need ülesanded peaks võtma endale Kaubandus-tööstuskoda.

Koja II sektsiooni algatusel ongi eeltoodud silmas pidades asutud küsimuse lahendamisele, milleks tõmmatakse kaasa ka Üleriiklik Kaupmeeste Seltside Keskliit.

On kavatsusel käesoleva aasta sügiseks töötada välja loengute kava ja korraldamise kord üleriiklikus ulatuses, kusjuures on mõeldud loenguid korraldada esialgu suuremates linnades. Loengud oleksid määratud nii äriteenijaskonnale kui ka kaupmeeskonnale.

Loengute otstarbekohase kava väljatöötamine, samuti muud ettevalmistavad tööd nõuaksid aga pikemat ettevalmistust, mille tõttu kevadel nendega alustada ei jõuta.

Küll aga kavatakse esialgselt veel käesoleval poolaastal korraldada Tallinnas loengute sarja kaupmeeskonnale, mille kavas olek-

sid järgmised ained: eramajanduse põhialused, ärimoraal ja kaupmehe kutse-etiika, kaubanduslik kalkulatsioon, kõlvatu võistlus, kaupade pakumine, väljapanek ja reklaam, valitud peatükke kaubandus- ja maksundusõigusest jne.

Kui soovijaid leidub, siis võiksid kõne allatulla veel eriloengud äri- ja tulumaksust.

Lektoreina on mõeldud kasutada tegelikke kaupmehi, Kaub.-tööstuskoja nõunikke ja sekretäre ning vastavate rakendusala asjatundjaid.

Koja juhatus ei ole nimetatud küsimuses veel seisukohta võtnud, küll on aga küsimus põhimõtteliselt otsustatud kaubandussektsioonides.

Kahtlemata tuleb kõnesoleva algatuse korral veel leida teisi teid kaubandusliku kutseoskuse töstmiseks ja tõsise kaupmeheliku mõtlemisviisi süvendamiseks.

Põllutööministeeriumil on kavatsus asutada Tallinnas Piimaturu Keskbüroo.

Põllumajanduse osakond on välja töötanud piimaturul ebaterve võistluse kõrvaldamise koostöö lepingu kava, mille eesmärgiks on reguleerida tootluspiima tootmist, kauplemist ja tarvitamist. Lepingu alusel tahetakse luua Tallinna Piimaturu Keskbüroo, kuhu kuuluksid piimaärid ja organisatsioonid, et ühises koostöös saavutada Tallinna ümbruse karjamajanduse edendamist, piima kvaliteedi paranemist Tallinna turul ja müügiorganisatsiooni korraldamist senisest paremate tagajärgedega.

Kaubandus-tööstuskoda, kaalunud koostatud lepingu kava, leidis, et organisatsioonid, kelle tegevus kannab ideelist laadi, tuleks aktsioonist välja jätta. Samuti leiab koda, et kavatsetava Tallinna Piimaturu Keskbüroo loomine eralepinguga pole kooskõlas üldõiguslike põhimõtetega. Säärane organisatsioon — oma sihtide ja struktuuri kohaselt — tuleks asutada ühingute ja nende liitude seaduses ettenähtud korras, s. o. kinnitatud põhikirja alusel, sest kavatsetav organisatsioon ei kannu mingil moel kaubandusliku ühingu iseloomu. Kõnesoleva lepingu alusel kavatsetaval keskbürool puuduvad igasugused õigused piimatootjate maksustamiseks. Kui aga asuda seisukohale, et käesolev lepingu kava moodustab lihtsa eraõigusliku teingu, siis peaks olema fikseeritud ka koormatiste suurus. Ei ole ei õiguslikult ega ka majanduslikult mõeldav, et lepinguosalistel võtaksid endale kohustusi, mis on lepingus fikseerimata. Säärased juhul oleks puudulik lepingu oluline osa — lepingu objekt.

Lepingu kava näeb ette, et lepingu tingimuste kohaselt maksvate otsuste vastu eksimiste korral maksab eksija trahvi: esimesel korral Kr. 250.—, teisel korral Kr. 500.—, igal järgneval korral Kr. 750.—. Sissenõutud trahvisumma kasutatakse keskbüroo üksikasjalisemat määramist mööda piimanduse arendamiseks.

Mis puutub piimakaupmeestesse, siis neilt rahatrahvi ei nõuta, vaid eksimuste korral kaotab piimakaupees piimapoe pidamise õiguse esimesel korral ½ aastaks, teisel korral 1 aastaks, igal järgneval korral 1 ½ aastaks.

Kaubandus-tööstuskoda leiab, et piimapoe pidamise õiguse äravõtmine ettepanud korras on täiesti läbiviimatu. Niisugune tingimus, kui ebamoraalne, tühistatakse igal juhul kohtu poolt.

Samuti leiab koda, et vokslite deponeerimine lepinguosalistest poolt Põllutööministeeriumile ei ole loogiline. Põllutööministeerium ise ei ole ju lepinguosaline, mis alusel ta protsessiks lepinguosalistega?

Lepingu kava ütleb veel, et vaidlused, mis võivad tekkida käesoleva lepingu täitmisel, lahendab keskbüroo. Kui keegi asjaosalistest pole rahul keskbüroo otsusega, on ta kohustatud enne kohtu poole pöördumist andma vaidluse läbi vaadata Börsikomitee arbitraažikomisjonile.

Kaubandus-tööstuskoda on arvamusel, et kohtu kaitses ei saa piirata eralepinguga.

Kokku võttes arvab koda, et ettepanud le-

pingu allusel ootab küsimuse lahendamist ebaõnnestumine. Ainus õige tee oleks mitte mööda hiilida seadusest, vaid, kasutades seadusega antud õigusi, luua vastav ühing, varustades seda distsiplinaarvõimuga.

Põhimõtteliselt koda pooldab Tallinna piima-

turul ebaterve võistluse kõrvaldamist ning selles rajoonis tootluspiima tootmise ja kaubanduse ning tarvitamise edendamist, kuid esitatud leping on selleks puudulik ja paljudes osades võib kohus selle kohtulikul vaidlusel viivitamata tühistada.

Kaubanduskeskused Eestis.

Kaubanduslikuks keskuseks teatava ümbruse jaoks võib lugeda kohta, kus asub vähimalt 3 kaubanduslikku ettevõtet, kui need kolm ettevõtet asuvad lähestikku, vähem kui 1,5 km kaugusel üksteisest. Kuid 3—4 ettevõttega keskused on veel liiga väikesed ega kujuta enesest kuigi suure tähtsusega majanduslikku tegurit. Sääraseid keskusi on Eestis ligemale 90.

Järgmistesse, 5—9 ettevõttega, keskustesse kuulub meil enamik alevikke, eriti raudteejaamade piirkonnas. Keskustesse 10—49 ettevõttega kuuluvad meie alevid ja suuremad alevikud. Linnades nagu Tapa, Paide, Türi ja Põltsamaa on ettevõtteid 50—99, teistes linnades ettevõtete arv kõigub 100—999 vahel. Tartus on üle 1000 kaubandusliku ettevõtte, Tallinnas aga üle 2000.

Järgnev tabel annab ülevaate kaubanduskeskuste arvust, kus on vähimalt viis kaubanduslikku ettevõtet.

Kaubanduskeskused Eestis

Maa-konnad	Ettevõtete arv						Kokku
	5—9	10—49	50—99	100—999	1000—1999	2000—3000	
Viru . . .	14	7	—	2	—	—	23
Järva . . .	2	6	3	—	—	—	11
Harju . . .	8	6	—	1	—	1	16
Lääne . . .	4	3	—	1	—	—	8
Saare . . .	1	—	—	1	—	—	2
Pärnu . . .	5	5	—	1	—	—	11
Viljandi . . .	2	3	1	1	—	—	7
Tartu . . .	17	5	—	—	1	—	23
Valga . . .	2	2	—	1	—	—	5
Võru . . .	6	6	—	1	—	—	13
Petseri . . .	2	2	—	1	—	—	5
Kokku	63	45	4	10	1	1	124

Ülaltoodud tabeli järgi oli 1934. a. Eestis 124 kaubanduskeskust. Üksikute maakondade keskuste kohta annavad ülevaate alljärgnevad tabelid (1934. a. andmed).

Kaubanduslikeks ettevõtteiks on loetud kõik erakaubanduslikud I—III järgu kauplused ning kõik ühiskaubandusettevõtted, välja on jäetud pangandus- ja kindlustusettevõtted.

Kaubandusettevõtete hulka on arvatud järgmised tähtsamad ettevõtete rühmad: vahetalitus ja kontorid, kuhu kuuluvad kaubakontorid, eksport- ja importärid; agentuur-, esindus- ja komisjonärid; ehitus- ja tehnikakontorid; vabrikute kontorid ja laod; filmikontorid; reisibürood; pandimajad, siis speditsoon ja transport, kuhu kuuluvad pealeselle veel veoärid ja sõiduriistade üürimine, transport- ja ladutöölised artellid, siis võõrastemajad, restoraanid, kohvikud, söögisaalid ja einelauad; siis elatisvahendite kauplused, nagu liha-, piima-, koloniaal-, toiduainete- jne. kauplused; siis mööbli-, majapidamis- ja matmistarvete kauplused; siis riide-, kehakatte-, püdu-, jalanõude- ja naha-kauplused; edasi metallesemetekauplused, apteegid, rohu-, parfüümi-, kummi- ja värvikauplused, ehitusmaterjali- ja puuhoovid, raamatu-, paberi- ja muusikariistadekauplused; lõpuks segakauplused, kinod ja saunad.

Virumaa.

Nr.	Asukohad	Kaubanduslikud ettevõtted	Ühis-kauplused	Kokku
1.	Narva	347	13	360
2.	Rakvere	277	2	279
3.	Narva-Jõesuu alev	42	2	44
4.	Jõhvi alev	39	2	41
5.	Kunda alev	14	1	15
6.	Haljala alevik	7	1	8
7.	Irvalla küla (Püssi vald)	5	—	5
8.	Kabala raudteejaam	6	1	7
9.	Kadrina alevik	14	1	15
10.	Kiltsi alevik	4	1	5
11.	Kiviõli alevik	10	1	11
12.	Kohtla-Järve alevik	7	1	8
13.	Laekvere küla	4	1	5
14.	Püssi raudteejaam	8	1	9
15.	Roela küla	5	1	6
16.	Simuna alevik	6	1	7
17.	Sonda raudteejaam	8	1	9
18.	Toila suvitiskoht	7	1	8
19.	Tudu küla	5	—	5
20.	Vaivara	5	—	5
21.	Viru-Jaagupi alevik	5	1	6
22.	Väike-Maarja alevik	14	1	15
23.	Võsu suvitiskoht	16	—	16
	Kokku	855	34	886

J ä r v a m a a.

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ettevõt- ted	Ühis- kauplu- sed	Kokku
1.	Paide	67	5	72
2.	Tapa	73	3	76
3.	Türi	62	5	67
4.	Ambla alevik	9	1	10
5.	Aegviidu alevik	10	1	11
6.	Järva-Jaani alevik	19	1	20
7.	Koeru alevik	10	1	11
8.	Käru alevik	12	1	13
9.	Lehtse alevik	6	1	7
10.	Rake raudteejaam	11	1	12
11.	Tamsalu alevik	6	1	7
Kokku		285	21	306

H a r j u m a a.

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ettevõt- ted	Ühis- kauplu- sed	Kokku
1.	Tallinn	2609	59	2668
2.	Nõmme	183	9	192
3.	Paldiski	21	1	22
4.	Keila alev	22	2	24
5.	Hürjaste küla	5	1	6
6.	Juuru alevik	7	1	8
7.	Järvakandi Tehased	5	2	7
8.	Kehra alevik	6	1	7
9.	Kohila alevik	14	2	16
10.	Kose alevik	6	1	7
11.	Kuusalu alevik	6	1	7
12.	Loksa alevik	12	1	13
13.	Pirita alevik	12	—	12
14.	Raasiku alevik	4	1	5
15.	Rapla alevik	29	2	31
16.	Vasalemma alevik	8	1	9
Kokku		2949	85	3034

L ä ä n e m a a

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ettevõt- ted	Ühis- kauplu- sed	Kokku
1.	Haapsalu	114	1	115
2.	Kärdla alev	12	1	13
3.	Lihula alevik	23	—	23
4.	Märjamaa	20	1	21
5.	Risti alevik	4	1	5
6.	Velise alevik	5	—	5
7.	Vigala alevik	4	1	5
8.	Virtsu alevik	5	—	5
Kokku		187	5	192

S a a r e m a a

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ettevõt- ted	Ühis- kauplu- sed	Kokku
1.	Kuressaare	113	2	115
2.	Leisi alevik	5	1	6
Kokku		118	3	121

P ä r n u m a a.

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ette- võtted	Ühis- kauplu- sed	Kokku
1.	Pärnu	456	4	460
2.	Kilingi-Nõmme alev	30	1	31
3.	Mõisaküla alev	18	2	20
4.	Sindi alev	5	3	8
5.	Häädemeeste alevik	8	—	8
6.	Karksi-Nuia alevik	13	1	14
7.	Kärgu alevik	5	—	5
8.	Paluoja alevik	36	1	37
9.	Pärnu-Jaagupi alevik	5	1	6
10.	Tõstamaa	4	1	5
11.	Vändra alevik	26	1	27
Kokku		606	15	621

V i l j a n d i m a a.

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ette- võtted	Ühis- kaup- lused	Kokku
1.	Viljandi	245	1	246
2.	Põltsamaa	51	2	53
3.	Mustla alev	16	2	18
4.	Suure-Jaani alev	16	1	17
5.	Pilistvere alevik	5	1	6
6.	Suure-Kõpu alevik	5	—	5
7.	Võhma alevik	14	1	15
Kokku		352	8	360

T a r t u m a a.

Nr.	Asukohad	Kauban- duslikud ette- võtted	Ühis- kaup- lused	Kokku
1.	Tartu	1092	10	1102
2.	Elva alev	47	2	49
3.	Mustvee alev	44	1	45
4.	Jõgeva alev	42	1	43
5.	Otepää	30	1	31
6.	Kallaste alev	11	—	11
7.	Avinurme	5	1	6
8.	Kastre-Võnnu alevik	6	1	7
9.	Kuremaa alevik	7	1	8
10.	Koosa küla	4	1	5
11.	Kükita küla (Kasepiä v.)	6	1	7
12.	Laiuse	5	1	6
13.	Lohusuu	7	1	8
14.	Maarja-Magdaleena alevik	4	1	5
15.	Nina küla	5	1	6
16.	Nõo alevik	5	1	6
17.	Piirissaare	8	1	9
18.	Rannu	4	1	5
19.	Rõngu alevik	6	1	7
20.	Sadala alevik	8	1	9
21.	Tabivere alevik	5	1	6
22.	Varnja küla	4	1	5
23.	Väike-Kolkja küla	4	1	5
Kokku		1359	92	1391

Valgamaa.

Nr.	Asukohad	Kaubanduslikud ettevõtted	Ühiskauplused	Kokku
1.	Valga	213	7	220
2.	Tõrva	39	1	40
3.	Puka	16	1	17
4.	Sangaste	4	1	5
5.	Tsirgulinna alevik	7	1	8
Kokku		279	11	290

Võrumaa.

Nr.	Asukohad	Kaubanduslikud ettevõtted	Ühiskauplused	Kokku
1.	Võru	188	2	140
2.	Antsla alev	32	1	33
3.	Võõpsu alev	9	—	9
4.	Kanepi alevik	13	1	14
5.	Leevi alevik	4	1	5
6.	Misso alevik	5	1	6
7.	Põlva alevik	23	1	24
8.	Riipina alevik	17	1	18
9.	Rõuge alevik	4	1	5
10.	Varstu alevik	4	1	5
11.	Vastseliina alevik	6	1	7
12.	Veriora raudteejaam	12	1	13
13.	Võrusoo alevik	21	—	21
Kokku		288	12	300

Petserimaa.

Nr.	Asukohad	Kaubanduslikud ettevõtted	Ühiskauplused	Kokku
1.	Petseri	113	1	114
2.	Irboska raudteejaam	13	1	14
3.	Irboska alevik	4	1	5
4.	Laura alevik	13	1	14
5.	Väraska alevik	7	1	8
Kokku		150	5	155

Vaadeldes kaubanduslike keskuste tihedust üksikutes maakondades selgub, et keskuste arv ei olene maakonna rahva arvust, vaid üksiku keskuse ümbruskonna rahva tihedusest ja rahva jõukusest.

Alljärgnev tabel näitab rahva arvu igas maakonnas (ühes linnadega) ja keskuste arvu.

Nr.	Maakonnad	Maakonna rahvasiik ühes linnadega	Keskuste arv, kus on vähimalt 5 kaubanduslikku ettevõtet
1.	Harjumaa	240.996	16
2.	Tartumaa	180.687	23
3.	Virumaa	144.988	23
4.	Pärnumaa	94.500	11
5.	Läänemaa	84.898	8
6.	Võrumaa	83.023	13
7.	Viljandimaa	74.927	7
8.	Petserimaa	64.447	5
9.	Järvamaa	58.609	11
10.	Saaremaa	55.691	2
11.	Valgamaa	39.019	5

Kaubanduslikke keskusi on kõige rohkem Tartu- ja Virumaal, siis Harju-, Võru-, Pärnu- ja Järvamaal, kuna teistes maakondades on keskusi märksa vähem. A. M.

Elektritootmise probleeme.

Kommunaal-elektrijõujaamade tegevusest Eestis.

O. Treier, majandusteadlane.

(Algus K.-t.-koja Teatajas nr. 1, 1937. a.)

Mitteametlikult on teada 1935. a. kohta, et kõik avalikud elektrivarustajad jaamad on tootnud kokku ca 50,5 milj. kWh tööstused on samal ajal omatarvituseks tootnud kokku ca 49,5 „ „ kokku on 1935. a. elektritoodang ca 100,0 milj. kWh või iga elaniku kohta ümarguselt 90 kWh.

Sellest arvust on tootnud:

Tallinna Linna Elektriyaam	18,2	milj. kWh
Virumaa Elektri A/S	10,0	„ „
Tartu Linna Elektriyaam	6,5	„ „

1934. a. kogu toodangust 28.582 tuh. kWh läks jaamade omatarvituseks 3.235 tuh. kWh ehk 11,3% kadudeks . . . . . 3.555 „ „ „ 12,4% müügitiks . . . . . 21.789 „ „ „ 76,3% kusjuures müügist saadi 3246 tuhat krooni ehk kWh keskmine hind oli 14,9 snt. 1935. a. müüdi 20.484 tuh. kWh 2865 tuh. kr. väärtuses, seega kWh hind oli keskmiselt 14,0 snt.

Kütteaineks tarvitati 1934. a. ainult kodumaa saadusi järgmiselt: turvast 74.056 m³ ja põlev-

kivi 38,068 t.; 1933. a. — turvast 71.010 m³ ja põlevkivi 34.178 t.

Installeeritud varustamisvõimsus oli 1934. a.: Tallinna Linna Elektriijaamal — 9200 kW, Tartu Linna Elektriijaamal — 5550 kW, Ellamaa jõujaamal — 5000 kW ja Pärnu Linna Elektriijaamal — 510 kW.

Loeteldud suurtööstusse kuuluvat elektriijaamade arvu tuleb täiendada õigema pildi saamiseks praegusel ajal veel suure jaama Virumaa Elektri A/S-ga. Viimasele kuuluva Narva veejõujaama võimsus on 3500 kW ja uue Püssi ehitatava soojusjõujaama võimsus, mis tööle rakendatakse 1937. a., on 3700 kW.

Suuremad kommunaal-elektriijaamad Eestis.

Ülaltoodud arvudest selgub selle osa tähtsus, mida täidavad kommunaal-elektriijaamad elektriga varustamise juures. Suurimateks niisugusteks jõujaamadeks on Tallinna Linna Elektriijaam ja Tartu Linna Elektriijaam, millede 1935. a. kogutoodang 24,7 miljonit kWh moodustab umbes poole kogu avalike elektriga varustajate jaamade kogutoodangust, 50,5 miljonist kWh. Seega tuleb alla kriipsutada suurt osatähtsust, mida täidavad Eesti omavalitsused elektri tootmisel, eriti aga Tallinna omavalitsus, kelle elektriijaam on ühtlasi Eesti suurim.

Vaadeldes nende tähtsate kommunaal-elektriijaamade arengut ja esitades andmeid nende tegevusest võtame vaatlusele üldandmed — esiteks pealinna elektriga varustaja, siis Tartu Ulila kohta. Tegevuse läbikäikude arvud olgu aga esitatud paralleelselt parema võrdluse saamiseks.

Tallinna Linna Elektriijaam.

Tallinna Linna Elektriijaam on olnud tegevuses juba 23 aastat, olles esimesi jaamu Eestis. Nimelt lasti 600 kW võimsusega jaamast esmakordselt elekter Tallinna 25. veebr. 1913. a. Järgnevail sõja- ja revolutsiooniaastail arenes linna elektritarvitus juba niivõrd suureks, et linna jaamast ei jatkunud, vaid varustamisel tulid appi veel „Dvigateli“, „Peetri Tehaste“ ja Richard Mayeri tehased oma elektri jõujaamadega. Aastast 1921 kuni praeguse ajani kestis ja kestab elektriijaama laiendamine ikka edasi linna alatasa kasvava elektrinõudmise põhjusel. Nagu eelpool nimetatud, arvatakse praegu jaama võimsust 9200 kW peale, arvestades 11.500 kVA cos = 0,8 juures. Kütteainena tarvitati algul kivisütt, siis ka puud, turvast, kuna viimasel ajal seks tarvitatakse kodumaa põlevkivi. 1931. aast. ehitati masinamaja hoone 50 m võrra pi-

EESTI ARSTIDE-KLINITSISTIDE ÜHINGU

ERAHAIGLA

NARVA MAANTEE 6-A, TALLINN

TEL. 428-80

STATSIONAARNE RAVI IGAL ERILAL. Alatine arstlik valve.

RONTGENI-KABINETT: läbivalgustused, ülesvõtted, röntgeneraapia (ravi). Tasud vastavalt keskaigla taksidele.

RAADIUMIRAVI.

ELEKTRIKABINETT: diaterma, kõrguspäike, sinine valgus, elektrivibratsioonid, neljaraku-vann, diaterma mudaga.

MASSAAŽIKABINETT: üldine ja osaline massaaž.

VESIRAVILA: männiekstrakti-, mere-soola-, Haapsalu tervismuda-, söehappe-, pärmi- ja valuvannid, istevann, valguskapp, aurukapp, charcot-, šoti-, kapillaar- ja aurudušid.

LABORATOORIUM: kliinilised, bakterioloogilised analüüsid ning kvantitatiivsed keemilised ja mikrokeemilised määramised vees.

kemaks ja vananenud lülitusseadme asemele ehitati moodne kolmekordne lülitusseade, võimega kuni 25.000 kVA. Katlamaja laiendamiseks asuti 1932. a. ja see kestis 1934. a. Moodsad Inglise päritoluga läng-veetoru-aurukatlad on varustatud trepprest-küttekolletega III sordi põlevkivi (peene purutaolise põlevkivi) tarvitamiseks. Saavutatud netto-kasutegur nimetatud kütteainega on kõrge, nimelt 83,46%. Turboagregaadid produtseerivad kolmefaasilist 50 per./sek. ja 3150-voldilist elektrit. Transformeerimine linnas madalamapingeliseks elektriks toimus 1. apr. 1936. a. 107 transformatori-kioski kaudu, mille koguvõimsus on 11.610 kVA. Kaabli võrgu kogupikkus on 258.384,54 m, sellest on maakaableid 185.338,5 m ja õhuliine 73.046 m. Majatühendusi oli 1. apr. 1936. a. kokku 4420. Tänavavalgustuseks kasutati 357 lampi. Elektrimõõtjaid oli üüril 37.187, isiklikke elektrimõõtjaid 5116, kokku seega 42.303 mõõtjat. Samaks ajaks oli elektriseadmete arv järgmine:

valgustamiseks	· 37.308	seadet	inst. võims.	6184 kW
majapidamiseks	2.838	„	„	1912 kW
tööstuseks	· · · 1.751	„	„	6801 kW

kokku · · 41.897 seadet inst. võims. 14897 kW

Personaali oli 1935/36. aruandeaastal: ametnikke ja teenijaid — 138, töölisi — 232.

Organisatsiooni laadilt kuulub Tallinna Linna Elektriijaam otseselt Tallinna Linnavalitsuse Ettevõtete Osakonna ühe ettevõttena Tallinna Linnavalitsuse juhtimisele.

Tartu Linna Elektriijaam.

Tartu Linna Elektriijaama 1920. a. väljaandest „Elekter igapäevases elus“ võime lugeda, et Tartu Elektriijaama tegevuse alguseks loetakse 11. detsembrit 1910. a.

Jaama masinate koguvõimsus oli siis 150 HJ. Nagu Tallinnas, nii pidi ka Tartu Elektriijaam tegelema laiendamise küsimustega (alates 1911. a.), kuid sõjalude tõttu sai jõujaam end alles 1916. a. täiendada 65 HJ lokomobiiliga. Peale selle kestsid täiendused vähehaaval kuni 1926. a., siis sai teoks kava, mida ammu ihaldati, nimelt muretseda Tartule uus võimsam vahelduva elektrivooluga elektriijaam senise alatise elektrivoolu süsteemi asemele. Nimelt avanes võima-

lus Eesti Pangalt omandada 20. märtsil 1926. a. Ulila elektrijõujaam ja turbatööstus, mis vaatamata oma paarikümnekilomeetrilisele kaugusele Tartust omab erisoodustusi, nimelt on varustatud kohal asuvate turbasoodega, järelelikult ka kütteenäga. Ulila elektriijaama võimsuse arenemine algas 1000 kW, jõudes praeguse 5550 kW. Jõujaama kolme katla kogupind oli 1. apr. 1936. a. 1045 m². Jõujaam toodab kõrgepingelist elektrit 15.000 volti, mis transformeeritakse 3000/380/220 V 47 transformaatori abil, kokku 3417 kVA.

Praegu varustab Tartu linna (Ulila) Elektriijaam peale Tartu linna veel Viljandit ja Elvat.

Kaablivõrgu kogupikkus oli 1. apr. 1936 363.906,6 j. m, sellest maakaableid 19.035,8 j. m ja õhujuhtmeid 344.870,8 j. m.

Majaühendusi oli 1. apr. 1936. a. kokku Elvaga 4219. Tänavavalgustuseks kasutati 504 valguspunkti. Elektrimõõtjaid oli üüril 8478. Samaks ajaks oli elektriseadmete arv järgmine:

Valgustamiseks	Tartus	12.191, install. võims.	2121,8 kW
väljaspool	Tartut	494, „ „	80,7 kW
Tööstuseks	Tartus	752, „ „	1870,0 kW
väljaspool	Tartut	46, „ „	273,5 kW
Seadmete arv kokku		13.483, install. võims.	4346,0 kW

Palgatud personaal koosnes 1. apr. 1936. a. 148 inimesest, nendest ametnikke ja teenijaid 66, töölisi 82.

Oma juhtimise organisatsioonilt on Tartu Linna Elektriijaam väga lähedane Tallinna omale.

Esitatud andmeist nähtub, et Tallinna Linna Elektriijaam oma võimsuselt ei ole Tartu omast suurem kaht kordagi, kuid oma abonentide ar-

vuga, nende installeeritud võimsusega ja tegeliku koormatusega on pealinna elektrivarustaja ikkagi 2,5—3 korda suurem Tartu omast.

Parema pildi saamiseks nende elektriijaamade tegevusest olgu esitatud veel alljärgnevad võrdlusandmed.

Arve toodetud kWh-de kohta:

Aasta	Tallinna Linna Elektriijaam		Tartu Linna Elektriijaam	
	kWh arv	Toodangu suurenem. % võrreldes eelmisega	kWh arv	Toodangu suurenem. % võrreldes eelmisega
1914	880.000	—	170.000	—
1919	2.010.000	142,2	740.000	335,3
1924	6.210.000	209,0	1.720.000	132,4
1929/30	11.990.000	93,1	4.670.000	171,5
1934/35	15.797.000	31,9	5.513.000	18,0
1935/36	18.251.000	15,54	6.509.000	18,1

Nagu nähtub sellest tabelist, on toodangu tõus 1914.—1934. a. — 20 aasta kestes — eriti kiire olnud esimesel poolel, nii on 1924. tegevusaasta toodang suuruselt 1914. a. omast Tallinnas 7,5 korda, Tartus isegi 10,1 korda suurem. Teisel

poolel on juurekasv olnud ka kiireloomuline, kuigi võrreldes esimese poolega aeglaseim. Nii oli 1934/35. a. toodang 1924. a. toodangust Tallinnas suurem 2,5 korda, Tartus 3,2 korda.

Võrdlusandmeid 3 viimase tegevusaasta kohta:

	1935/36	1934/35	1933/34
Tallinna Linna Elektriijaam			
Jõujaama maksimaalne võimsus . . . . . kW	9200	9200	9200
Suurim koormatus . . . . . kW	5500	4850	4400
Elektriseadmete koguarv	39.059	36.743	35.067
Elektriseadmete installeeritud võimsus . . . . . kW	14.897	12.333	12.034
Toodetud elekter . . . . . kWh	18.250.900	15.796.600	14.725.600
Toodetud iga Tallinna elaniku kohta *) . . . . . kWh	129,5	114,5	108,3
Toodetud iga meetri kaabli kohta . . . . . kWh	70,7	66,4	65,1
Toodetud iga elektriseadme kohta . . . . . kWh	467	430	420
Jõujaama omatarvituse % võrreldes kogutoodanguga	12,46	12,61	11,09
Elektrivõrgu kaod protsentides võrreldes kogutoodanguga	10,15	10,97	11,92
Jõujaama keskmine töötundide arv, võttes aluseks suurima aastakoormatuse	3318,4	3257,0	3349,0
Võrreldes aasta tundide arvuga 8760 oleks jõujaam suurima koormatuse juures töötanud	37,9%	37,2%	38,2%
*) Tallinna elanike arvuks on võetud	141.000	138.000	136.000

Andmeist nähtub, et Tallinna Linna Elektriijaama toodang kasvas eelmise tegevusaastaga võrreldes 1935/36. a. +17,0%, 1934/35. a. +6,5% ja 1933/34. a. +9,9%. Samal ajal abonentide arv kasvas vastavalt 6,3%, 4,8% ja 8,1%. Nii

näeme, et eriti 1935/36. aruande-aastal on jõudsalt tõusnud keskmine aastatarvitus iga abonendi kohta, nimelt 1934/35. a. võrreldes 9%, 1933/34. a-ga aga isegi 11,2%.

	1935/36	1934/35	1933/34
Tartu Linna Elektriijaam:			
Jõujaama maksimaalne võimsus . . . . . kW	5550	5550	2250
Suurim koormatus . . . . . kW	2125	1930	1925
Elektriseadmete koguarv	13.483	12.451	11.343
Elektriseadmete installeeritud võimsus . . . . . kW	4346	4131	3863
Toodetud elekter . . . . . kWh	6.508.800	5.513.300	5.094.100
Toodetud iga Tartu elaniku kohta *) . . . . . kWh	110,3	93,4	86,3
Toodetud iga meetri kaabli kohta . . . . . kWh	17,9	17,6	17,4
Toodetud iga elektriseadme kohta . . . . . kWh	482	443	449
Jõujaama omatarvituse % võrreldes kogutoodanguga	14,10	11,84	12,33
Elektrivõrgu kaod protsentides, võrreldes kogutoodanguga	14,00	18,96	14,89
Jõujaama keskmine töötundide arv, võttes aluseks suurima aastakoormatuse	3063	2856	2646
Võrreldes aasta tundide arvuga 8760 oleks jõujaam suurima koormatuse juures töötanud	34,9%	32,6%	30,2%
*) Tartu elanike arvuks on võetud	59.000	59.000	59.000

Võrreldes Tallinna andmeid Tartu omadega nähtub, et iga abonendi kolme aasta keskmine tarvitus 458 kWh on Tallinna omast — 439 kWh

— suurem umbes 5%, mis on seletatav väiketarvitajate rohkusega Tallinnas.

Kaubanduslikke arve kolme aasta tegevusest:

	1935/36	1934/35	1933/34
Tallinna Linna Elektriijaam:			
Müüdid elektrihulk . . . . . kWh	14.125.268	12.071.173	11.337.583
Sellest müüdid: tööstuseks . . . . . kWh	7.895.329	6.866.511	6.577.422
valgustamiseks . . . . . kWh	5.591.848	4.964.672	4.532.818
majapidamiseks . . . . . kWh	376.723	Tööstuse kWh-de hulgas	227.343
tänavate valgust. . . . . kWh	261.368	239.990	227.343
Saadud sissetulek elektrimüügist . . . . . Kr.	1.916.240.—	1.731.242.—	1.613.877.—
Keskmine müüdid kWh-i müügihind . . . . . Snt.	13,57	14,34	14,23
Keskmine müüdid kWh-i hinna alanemine (—) või tõus (+), võrreldes eelmise aastaga	— 5,4%	+ 0,77%	—
Saadud sissetulek elektrimüüjate üürimisest . . . . . Kr.	75.371.—	80.326.—	70.971.—
Ettevõttesse investeeritud kapital aruandeaasta lõpul . . . . . Kr.	9.398.752.—	8.628.471.—	7.860.226.—
Varanduste väärtus aruandeaasta lõpul . . . . . Kr.	7.388.561.—	7.065.635.—	6.550.635.—
Puhaskasu suurus . . . . . Kr.	742.288.—	710.435.—	619.199.—
Linna üldiseks tarvituseks . . . . . Kr.	386.903.—	363.450.—	354.362.—
Kogu bilansi summa . . . . . Kr.	10.109.551.—	9.231.951.—	8.460.960.—

Tartu Linna Elektriijaam:		1935/36	1934/35	1933/34
Müüdnud elektrihulk	kWh	4.679.666	3.815.125	3.707.653
Sellest müüdnud: tööstuseks	kWh	1.805.195	1.397.455	1.365.174
valgustamiseks/majapidamiseks	kWh	2.210.191	1.764.636	1.711.806
majapidamiseks	kWh	26.197	22.289	24.318
väljapoole Tartut	kWh	638.080	630.745	606.355
Saadud sissetulek elektrimüügis	Kr.	737.458.—	633.538.—	624.058.—
Keskmine müüdnud kWh-i müügihind	Snt.	15,76	16,60	16,83
Keskmise müüdnud kWh-i hinna alanemine võrreldes eelmise aastaga		— 5,1%	— 1,2%	—
Saadud sissetulek elektrimüüjale üürimisest	Kr.	30.276.—	25.306.—	25.097.—
Ettevõttesse investeeritud kapital aruandeaasla lõpuks	Kr.	3.126.440.—	2.982.879.—	3.042.076.—
Varanduste väärtus	Kr.	2.947.641.—	2.639.129.—	2.641.063.—
Puhaskasu suurus	Kr.	304.166.—	236.389.—	224.938.—
Linna üldiseks tarvituseks	Kr.	108.411.—	100.980.—	101.580.—
Kogu bilansi summa	Kr.	4.534.626.—	4.549.311.—	4.689.915.—

Elektrimüügi arenemine.

Esitatud andmed lubavad heita pilku ja teha järeldusi elektrimüügi arenemisest ja jaotusest, mis otstarveteks elektrijaamad elektrit müüvad. Domineeriva osa pealinnas kui suuremate käitistega linna elektrivarustajõ müüb tööstuseks, kuna Tartu elektrijaamal on ülekaalus valgustus-elekter. Seetõttu on Tartu keskmine kWh müügihind üle 2 sendi kõrgem Tallinna omast, sest valgustuselektri hind on kallim. Elektrimüük mõlemas elektrijaamas tõuseb aga aasta-aastalt. Nii on Tallinna Linna Elektriijaamas võrreldes eelmise aruandeaastaga elektrimüük tõusnud 1933/34. a. — 9,9%, 1934/35. a. — 6,5%, aga 1935/36. a. — 17,0%. Vastavad andmed Tartu Linna Elektriijaama kohta on: 1933/34. a. — 9,3%, 1934/35 a. — 2,9%, aga 1935/36. a. isegi 22,9%.

Kuna ehitustegevus näitab tõusu, kaubandus ja tööstus areneb elavnemise tähe all, siis on ette näha, et vähimalt lähima aasta jooksul kestab elektrimüügi tõus.

Elektrijaamad ei seisab praegu veel ees lai tööpland olemasolevate elumajade oma võrku hankimisel. Tallinna Linna Statistikabüroo andmeil

oli 1936. a. Tallinnas 8881 elumaja 79.285 korberiga. Tallinna Linna Elektriijaamal aga oli samal ajal majatühenduste koguarv 4420 ja elektriseadmete koguarv 39.059, seega on pealinnas alles umbes pooled elumajad ühendatud elektrivõrguga. Muidugi tuleb arvesse võtta, et mõned käitised varustavad oma maju omade jõujaamadega ja et A.-S. Eesti Turbatööstused on rakendunud samasse ülesandesse, kuid on selge, et väljajaated uute elektriabonentide juuretõmbamiseks on veel päris avarad. Arvatavasti on olukord samasugune ka Tartus, sest seal on tegemist veelgi suuremate maa-aladega ja võimalustega, nagu väljapoole Tartut ulatuva tarvita-jaskonnaga — praegu Viljandi, Elva j. t.

Elektrijaamade tasuvusest.

Andmeist nähtub, et 1935/36. a. oli Tallinna Linna Elektriijaama bruto-puhaskasu 742.888 kr. ja neto-puhaskasu võiks lugeda linna üldiseks tarvituseks antud Kr. 386.903.—. Tartus oli samal aruandeaastal bruto-puhaskasu Kr. 304.166.— ja neto-puhaskasu Kr. 108.411.—. Elektriijaamade tasuvuse selgitamiseks võrdleme puhaskasusummasid nii investeeritud kapitaliga kui ka varanduste väärtusega.

	Tallinna Linna Elektriijaam	Tartu Linna Elektriijaam
Tasuvus võrreldes investeeritud kapitaliga	Kr. 9.398.752.—	Kr. 3.126.440.—
bruto-puhaskasu	10,05%	10,3%
neto-puhaskasu	5,2%	3,7%

Nii näeme, et nende elektrijaamade tasuvus on rahuldav, kuid mitte eriti kõrge võrreldes nende hiiglakapitalidega, mis on akumuleeritud ettevõtteisse.

Huvitav on pilku heita ka puhaskasu jaotamisele.

	Tallinna Linna Elektriijaam	Tartu Linna Elektriijaam
Laenude kustutamiseks	126.255.— 17,01%	59.846.— 19,66%
Tegevuskapitali suurendam.	150.000.— 20,21%	75.041.— 24,66%
Uute varanduste soetamiseks	79.130.— 10,66%	60.869.— 20,06%
Linna üldiseks tarvitamis.	386.903.— 52,12%	108.410.— 35,62%
	742.288.— 100,00%	304.166.— 100,00%

Järelikult on Tallinna jaamas ettevõttesse tagasi voolanud Kr. 355.385.— ehk 47,88% puhaskasust; Tartu Linna Elektri jaamas on olukord rohkem ettevõtte kasuks, s. o. Kr. 195.756.— ehk

64,38%. Puutub silma, et kummaski ettevõttes ei saa direktsoon ega ametnikud osa puhaskasust, vaatamata nende ettevõtete tööstus-kaubanduslikule iseloomule ja rahuldavale tulukusele.

Tallinna ja Tartu elektritariifidest.

Heites pilgu praegu maksvatele elektritariifidele saame järgmise pildi.

Elektri kasutamise otstarve	T a l l i n n		T a r t u	
	Tar. arv	kWh hind	Tar. arv	kWh hind
Valgustuseks	Tariif, kehtiv 1. apr. 1936.		Tariif, kehtiv 1. juun. 1936.	
	1	Päevane — 25 snt. Öine — 7,5 snt.	4	1) Päevane — 24 snt. Öine — 12 snt. 2) Astmetariif põrandapinna järgi: 24 s. — 10 s. — 5 snt. 3) Aastatarvitusel üle 12.000 kWh: 16 snt. ja 24 snt., öine — 12 snt. 4) Paušaaltariif.
Tööstuseks	2	1) Kui kasutatav võime ei ületa 15 kW: võimemaks Kr. 1.— kuus; kWh hind: päeval — 13 snt., öösel — 7,5 snt. 2) Kui ei kasutata eelmist: võimemaks Kr. 7.— kuus; kWh hind 7,5 snt.	3	1) 1—3000 kWh tarvitamisel kuus: päeval: 15,5 — 12 s., öösel: 6 snt. 2) Üle 3000 kWh tarvitamisel kuus: päeval: 12 s. — 6 s., öösel: 6 snt. 3) Jahuveskeis, saekaatreis ja viljapeksul: päeval: 12 s. — 9 s., öösel: 6 snt.
	1	Päevane — 15 snt. Öine — 7,5 snt.	1	18 snt.
Majapidamis. (keetmiseks, küpsetamis., triikimis. ja kütmiseks)	2	Erimõõtjaga. 1) Esimesed 100 W valgustustariifiga, üle 100 W — 5 snt. 2) Kantava alamõõtjaga — 15 snt.	1	Erimõõtjaga. Juuni — sept. — 5 snt. Okt. — mai — esimesed 10 kWh — 10 snt., üle selle — 5 snt.
Veekuumendajaile abjudele, külmutuskappidele ja kasvuhooneile	1	Öösel — 4,5 senti Päeval — olenevalt otstarbest	1	Öösel — 4 senti Päeval — 10 senti
Reklaam, vaateakende valgustus	1	Päeval — 15 senti Öösel — 7,5 snt.	1	15 senti; kui normi ei täida, siis 24 snt.
		Kokku üldtariife 8	Kokku üldtariife 11	
		Eritariifid erilepingutega		
		kui elektriseadme installeeritud võime on üle 10 kW	kui tarvitus on üle 50.000 kWh aastas	
		(Enamasti kõrgepingelise elektri müügi korral)		

Üldjoontes näeme, et mõlema elektri jaama elektrihindades ei ole suuri hinnavaheid. Erinevused on rohkem põhimõttelisel laadi. Nii on Tartu endale omaks võtnud valgustuse-astmetariifi korterite põranda pindala suuruse alusel ja tööstustariifi kilovatt-tundide-astmetariifi kuuelektritarvituse alusel. Viimasena nimetatud tariifimoodus on pealinnas kõrvale jäetud ja ala-

tes 1. apr. 1936 figureerib tööstuselektri hinnas võimemaks (kW-maks) ja kilovatt-tunni-maks. See uus moodus on viimasel ajal omaks võetud paljude elektri jaamade poolt ja põhjendatakse sellele, et võimemaks kujutab endast meid kindlaid kulusid, mis langevad tööstusele, olenedes ta installeeritud võimest. See on maks, mis abonent maksab elektri jaamale valmisoleku eest, et

ta igal ajal saaks ette teatamata maksimaalse elektrihulga oma tööstusele. Tarvitatud kilovatt-tunni hinda aga alandati. Järelikult, kui tööstus tarvitab elektrit pikema aja kestes pidevama koormatuse juures öö-päevas, siis kWh hind muutub temale ka üha odavamaks. — Võimemaksu põhimõte maksab Tallinna Linna Elektri-jaamas ka erilepingute tariifides.

Tariifide ühiseiks põhimõtteiks on müüa elektrit soodustatud hinnaga öösel (kl. 23—7, millal elektrijaama koormatus on madal) ja majapidamise otstarbeks. Viimane tariif on praegu laiemal levikul ja leiab kord-korralt rohkem kasutamist tänu elektrijaamade, olugi tagasihoidlikule, propagandale. Odav majapidamistariif aitab tõsta päevast madalat elektrijaama koormatust. Ühine põhimõte seisab ka n.-n. piiratud aja tariifis. See seisab selles, et talvekuude suurema valgustuse-koormatuse ajal (pärast lõunat) on elektrihind tööstustele kallim, ja on kehtivusel seepärast, et püütakse koormatust rohkem ühtlustada.

Mis puutub küsimusse, kas elekter vaatluse all olevates linnades on kallis või odav, võrreldes meie oludega, siis on see omaette laiem kü-

simus, mis nõuab põhjalikumaks arutlemiseks paljude elektri andmete ja elumaksumuse andmete võrdlust. Üldiselt on aga Eesti tariifid odavamad Euroopas. Ei saa aga jätta märkimata, et meie elu on võrdlemisi odav, võrreldes teiste maadega, mille tõttu elektri hind tundub mitteodavana.

Tagasi tulles elektritariifide juure lubatagu lõpetada Belgia Elektri Kasutamise Ühingu esimehe ning Brüsseli Ülikooli professori Robert van Cauwenberghe sõnadega Belgia Elektri Kasutamise Ühingu aruandes sept. 1936. a.:

„Tariifide küsimus on eriti delikaatne. On palju vähema tähtsusega redutseerida valgustuselektri hindu kui luua tariife, mis kutsuksid esile suurema elektri tarvitamise kõõlkideks majapidamise otstarveteks, sinna juure arvatud ka valgustus. Moodsaid tariife saab ainult siis eduga tarvitada, kui valitseb usalduslik õhkkond elektri müüjate, tarvitajate ja sellega seoses olevate ametiasutuste vahel.“

Nimetatud mõtted omavad sügava tähenduse ja peaksid saama juhtmõtteiks ka Eestis praegu eriti akuutseks saanud elektriga varustamise küsimustes.

Äride regîster.

Detsembrikuu teisel poolel.

(Järg.)

Tegevuse lõpetamine regîstreeritud.

44. A. Pedraudse, Tartu, Narva 45, vanarauakauplus, äripidaja Aleksander Pedraudse.
45. Aleksander Peterson, Meeksi v., Mehikoorma k., toiduainetekauplus.
46. M. Prinstal, Tartu, Toomemäel, kiosk, äripidaja Marie Prinstal.
47. Karl Põldvee (end. Feldmann), Nõmküla v., Roosna-Tammiku k., segakauplus.
48. J. Pügi, Tartu, Tolstoi 13, metsatööstus.
49. Amanda Siiman, Pärnu, Suur-Jõe 24, toiduainetekauplus.
50. Marie Springfeldt, Pärnu, Riia 17, toiduainetekauplus.
51. Puutööstus „Tornator“ A. T. Tidblad ja A. A. Linholm, Tallinn, Koplis, end. Vene-Balti tehas.
52. Söögisaal „Savoy“ A. Treiberg, Tallinn, Uus 5, äripidaja Arthur Treiberg.
53. Jaan Trents, Sootaga v., jahuveski.
54. Jaan Varik, Kastre-Võnnu v., talurahvatarvetekauplus.
55. Boris Zinovsky, Tallinn, Telliskivi 52, toiduainetekauplus.

Jaauariku esimesel poolel.

Regîstreeritud firmad.

1. Artur Aas, Tallinn, Prii 15, toiduainete- ja piimakaupllus.

2. Hilda Adamson, Tapa, Pikk 7, toiduainetekauplus.
3. Pauline Aettik, Rakvere, Vaksali 12, toiduainetekauplus.
4. Hildegard Arumets, Tallinn, Pikk 38, toiduainetekauplus.
5. Natalie Baumverk, Rakvere, Lai 29, pagariäri.
6. Olga Blum, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 22, laste- ja valmisriietekauplus.
7. Theodor Ende, Tallinn, Gilde 7, toiduainetekauplus.
8. Rudolf Freimann, Nõmme, Suur-Pärnu mnt. 250, lihakauplus.
9. A. Gorbatshev, Tallinn, Tiigi 8, lilleskasvatuse, äripidaja Aleksei Gorbatshev.
10. Bakeliiditööstus Nikolai Heidelberg ja Ko., Tallinn, Soo 2-a, pressimine ja töötlemine, bakeliidist ja kunstvaigust tarbeartiklid; täistühing, täisosanikud Valentin Pikner ja Nikolai Heidelberg, osakap. Kr. 1000.—
11. Restoran „Silva“ A. Ingermann, Nõmme, Raudtee 64, võorastemaja-restoran, äripidaja Alide-Rosalie Ingermann.
12. K. Jaanson, Viljandi, Jakobsoni 37, toiduainetekauplus, äripidaja Kadri Jaanson.
13. Lidia Janson, Kuressaare, Lossi 4, söögimaja.
14. H. Johansson, Torgu v., Iide k., segakauplus, äripidaja Hildegard Johansson.
15. A. Johanson, Valga, Tartu 50, toiduainetekauplus, äripidaja Aleksander Johanson.
16. Anna Kalmet, Pärnu, Muuli ja Brackmanni tän. nurk, toiduainetekauplus.

17. Jaan K a m a r, Nõmme, Paiste 5, lihakauplus.
18. V. K a r i k, Tallinn, Paldiski mnt. 30, toiduainetekauplus, äripidaja Vilhelmine Karik.
19. Anton K a s e n e t, Pärnu, Vilmsi 7, rätsepatööstus.
20. Friedrich K e s t n e r, Pärnu, Vilmsi 7, rohu- ja värvikauplus.
21. J. K i n g e r, Sõmeru v., Kaarli as., segakauplus, äripidaja Jaan Kinger.
22. Veera K o n t, Uue-Vändra v., Suurejõe, toiduainete- ja pudukauplus.
23. Eduard K o p p e l, Rakvere, Tööstuse 1, juhuslikkude asjade kauplus.
24. V. K o v k i n & K o, Tallinn, Pronksi 7, metsa üles- ja ümbertöötamine, saeveskite pidamine ja ekspluateerimine ning metsamaterjalidega kauplemine; usaldusühing, täisosanikukuks Valentin Kovkin, osakapital Kr. 3000.—
25. A. K r a u t, Tallinn, Lembitu 18, mööblitööstus, äripidaja August Kraut.
26. Elmar K r u u s e, Tallinn, Lutri 5, toiduainetekauplus.
27. P. K r u u s i m ä g i, Tallinn, Vana-Kalamaja 25, pagari- ja kondiitriäri ja -tööstus, äripidaja Priido Kruusimägi.
28. Kille jahu- ja villaveski I. K u l k i n, Abja v., äripidaja Ilse Kulkin.
29. J. K ä n d s i m o n, Narva, I Kadastiku 13, hommikukingutööstus, äripidaja Johannes Kändsimon.
30. F. L a n d s m a n, Valga, Kungla 14, toiduainetekauplus, äripidaja Ferdinand Landsman.
31. Kristallitööstus „Aare“ N. L a n g e b r a u n, Tallinn, Aia 10-a, kristallilihvimise tööstus, äripidaja Nikolai Langebraun.
32. Karl L e h o v a, Rägavere v., Mõdriku k., saekaater (liikuv).
33. A. L e p i k, Viljandi, Tartu 5, pagariäri, äripidaja August Lepik.
34. Maria L o o t u s, Pärnu, Tallinna mnt. 13, pruugitud asjade kauplus.
35. „Informa“, H. L u k a s c h e v i c z, Nõmme, Pikk 51—3, agentuurid ja informatsioon, äripidaja Hanna Lukashevicz.
36. Artur L u n d e r, Lehtse v., Ojaküla, segakauplus.
37. H. L u t s — Viljandi sae- ja jahuveski, Viljandis, Mulgi 5, veski ja Suure-Kõpus ja Aimlas metsatööstused, äripidaja Hans Luts.
38. Cezar M a l k i n, Tallinn, Raua 42—6, metsamaterjalide üles- ja ümbertöötamine ning metsasaadustega kauplemine.
39. Leida M a r g i s, Tallinn, Vabriku 15, lihakauplus.
40. Elvine M e i s t e r, Rakvere, Tartu 36-a, toiduainetekauplus.
41. A. M e y e r, Tallinn, Viru 2, noodiäri, äripidaja Artur Meyer.
42. Aleksander M ä e o t s, Seliste v., segakauplus.
43. Oskar M ä n n i, Pärnu, Riia 60, pruugitud asjade kauplus.
44. A. M ä r t s o n, Vana-Tänassilma v., segakauplus, äripidaja Alide Märtsen.
45. N. M ö l l e r, Tallinn, Telliskivi 8, toiduainetekauplus, äripidaja Natalie-Lisette Möller.
46. Alice N o r r m a n n, Pärnu, Pärna 8, toiduainetekauplus.
47. Erastus O i l i n g, Tallinn, Pikk 3, esindused (raadior- ja elektritarbed).
48. Silmkudumise-töötuba Ida Oja, Tallinn, Heeringa 4.
49. Ida P a l l o, Laitsna-Rogosi v., segakauplus.
50. Jüri P a l o, Tallinn, Lutri 48-a, vedrutööstus.
51. Tõnis P a l t a, Vana-Tänassilma v., metsatööstus.
52. N. P a l t s, Kuressaare, Pruuli 1, kübaraäri, äripidaja Nadežda Palts.
53. K. P a l t s e r, Saulepi v., Varbla as., sae- ja jahuveski, äripidaja Karl Paltser.
54. H. P a r i k, Kuigatsi v., Ouka, talurahvatarvetekauplus, äripidaja Hans Parik.
55. J. P a r t s, Tarvastu v., pagariäri, äripidaja Johan Parts.
56. Karl P a r t s, Antsla, Jaani 9, segakauplus.
57. Erich P a r v, Erastvere v., Kanepi, segakauplus.
58. Abel P e r l i, Viitina v., segakauplus.
59. E. P e t t a i, Valga, Vabaduse 19, rätsepatöökoda, äripidaja Eduard Pettai.
60. Mag. J. P i l l i apteek, Tallinn, Vana-Kalamaja 7-a, äripidaja Johannes Pill.
61. Leonhard P i l t, Vastselliina v., Uuri k., jahuveski.
62. R. P l e s s, Valga, Vabaduse 24, toiduainetekauplus, äripidaja Reinhold Pless.
63. Jakob P o m m e r, Karuselli 67, toiduainetekauplus.
64. Friedrich P o r o s o n, Tallinn, Laadaplats 34, valmisriietekauplus.
65. J. P o s t, Kõo v., Võhma, Komando 1, söögi-maja, äripidaja Jaan Post.
66. Ivan P o t e h i n, Rootova v., Rootova as., segakauplus.
67. Jaan P r a n g l i, Loosi v., segakauplus.
68. A. P r a t k a, Tarvastu v., Mõnnastek., segakauplus, äripidaja Ann Pratkan.
69. Jaan P u k k, Laiksaare v., metsatööstus.
70. P u r a s k, Aleksandri v., jahuveski, äripidaja Juulius Purask.
71. J. P ä r n a p u u, Tallinn, Väike-Ameerika 37, pudu- ja kirjutustarvetekauplus, äripidaja Jakob Pärnapuu.
72. M. P ä ä s i k, Tallinn, Kesk-Kalamaja 10, söögisaal, äripidaja Meta Pääsik.
73. Lena P ö d e r, Tallinn, Kristiine 27, toiduainetekauplus.
74. Elektrielemenditehas „Ika“ ins-id Raag ja Heinmets, Tallinn, Pronksi 1; täisühing, täisosanikud Nikolai Raag ja Ferdinand Heinmets, osakapital Kr. 7.000.—
75. Ankady R e i a l, Suure-Jaani, Viljandi 2, pagariäri.
76. Akilina R i f k a, Tallinn, Seebi 8, toiduainetekauplus.
77. Joh. R i i m a n n, Tallinn, Laadaplats 152, pudu- ja pesukauplus, äripidaja Johannes Riimann.
78. Oskar R i t s o s o n, Pärnu, Suure-Kuke 1, toiduainetekauplus.

Restoran-Ekspress

„ROOM“

Telefon 315-67

Punase
kalamarjaga

Plinid

Musta
kalamarjaga

79. L. Roletsky, Narva, Balti 8, juukse-
tööstus, äripidaja Leonhard Roletsky.
80. M. Rubanovitš & Ko., Tallinn, Viru 16,
valmisriietekauplus, täisühing, täisosanikud
Marta Rubanovitš, Debora Handelmann ja
Joosep Rubanovitš, osakapital Kr. 4.500.—
81. E. Ruus, Abja v., Paluoja al., toiduaine-
tekauplus, äripidaja Ekaterina Ruus.
82. Boris Sacharov, Tallinn, Olevimägi 10
—3, kangru-töökoda.
83. M. Sakh, Vöisiku v., Lätkalu k., segakaup-
lus, äripidaja Marie Sakh.
84. Aleks. Saunasaar, Tallinn, Telliskivi 38
—9, Soome kirjastuste esindused, äripidaja
Aleksander Saunasaar.
85. F. Selberg, Tallinn, Roopa 15—1, toidu-
ainetekauplus, äripidaja Felix Selberg.
86. N. Skobelev, Tallinn, Maakri 2, naha-
saapa- ja hobuseriistadekauplus, äripidaja
Nikolai Svetlov-Skobelev.
87. J. Soosaar, Abja v., Paluoja al., pa-
gariäri, äripidaja Johanna Soosaar.
88. Liisa Särg, Kohila v., Kohila al., liha-
kauplus.
89. Restoran „Suure-Jaani“ H. Sõrmus, Suu-
re-Jaani al., Tallinna 2, äripidaja Hilda
Sõrmus, prokurist Agnes Suur.
90. M. Teder, Valga, Mäe 15, toiduainetekaup-
lus, äripidaja Marie Teder.
91. J. Tiksmann, Tallinn, Poska 3, lukusepa-
ja veevärgi-töökoda, äripidaja Johannes
Tiksmann.
92. E. Trillo, Tallinn, Roopa 8, toiduainete-
kauplus, äripidaja Edmund Trillo.
93. Alvine Tusari kalasuitsetamise tööstus,
Paldiski, Mere 32.
94. Tallinna vildi- ja harjadeladu A. Tõnisson
ja M. Baumann, Tallinn, Raekojaplats 10,
vildi- ja harjakauplus; täisühing, täisosa-
nikud Anu Tõnisson ja Mihkel Baumann,
osakapital Kr. 5.000.—
95. M. Uibo, Põltsamaa, Pätsu 39, toiduainete-
kauplus, äripidaja Marta Uibo.
96. A. Uusrand, Viljandi, Posti 28, toidu-
ainetekauplus, äripidaja Alfred Uusrand.
97. E. Uusrand, Viljandi, Sakala pst. 16,
toiduainetekauplus, äripidaja Elmar Uus-
rand.
98. Jalaõudekauplus „Ovald“, Vennad Vald-
son, Tallinn, Viru 5, täisühing, täisosani-
kud Richard Valdson ja Arnold Valdson,
osakapital Kr. 3.000.—
99. Rein Vellendi, Tallinn, Paldiski mnt.
45—1, toiduainetekauplus.
100. Stevidorikontor Karl Wilck, Tallinn,
Pikk 62—2, prokurist Hans Dressler.
101. Lelle jahuveski ja villatööstus V. Virkus,
Lelle v., jahuveski, villatööstus, riidevärvi-
mine ja saeveski, äripidaja Voldemar
Virkus.
102. K. Välgamäe, Tallinn, Alberti 33, mööbli-
tööstus, äripidaja Kaarel Väljamäe.
103. Elfriede Önnis, Paldiski, Peetri 43, toi-
duainetekauplus.
104. Al. Ööpik, Tallinn, Pärnu mnt. 6, raadio-
aparaatide müük, äripidaja Aleksander
Ööpik.

Registreeritud muudatused :

1. Voldemar Aardam on oma Nõmmel, Suur-
Pärnu mnt. 2 asuvas toiduainetekaupluses
avanud ka õlle müügi.
2. August Aas'ta toiduainete- ja piimakaupluse
asukohaks on Tallinn, Madara 6 (enne Suur-
Ameerika 35).
3. August Alev'i segakaupluse asukohaks on
Õisu v., Sultsi al. (enne Aidu v., Paistu al.).
4. Endel Are raadioaparaatide-tööstus, mis
asus Tallinnas, Narva mnt. 25, ja raadio-
aparaatide kastidetööstus, mis asus Tallin-
nas, Rataskaevu 22, on üle viidud Tallinn,
Reimanni 11. Firmaks on „Are raadio-
tehas“.
5. August Aug jätkab äritegevust, avades
Tallinnas, Vanaturukael 3, saapatööstuse
firma all „Mehaaniline saapatööstus „Fag-
us““, A. Aug.
6. Peeter Bergmann'i segakaupluse asuko-
haks on Suure-Jaani al., Jaama 11 (enne
Olustvere v.).
7. Boris Bersin jätkab äritegevust, avades
toiduainetekaupluse Kohtla-Järvel, firma all
„Toiduainetekauplus Bersin“.
8. Karl Bertram, Tallinn, Veneturg 1, auto-
osade, õlide, määrete-, tööstus- ja põllu-
masinatekauplus; ettevõtte ühes firma „Karl
Bertram“ tarvitamise õigusega üle läinud
Harry Reyman'ile, prokurist Moritz Rey-
mann.

9. Riidetööstus „Kudur“, Vennad Besprosvan-ny & Ko., Tallinn, Veerenni 29, leping muu-
detud, osakapital suurenenud Kr. 90.000-ni.
10. Aleksander Brakmann'i uueks perekonna-
nimeks on Paenurm ja tema Käru v., Käru
al. asetseva segakaupluse firmaks on „A.
Paenurm“.
11. Martin Brinkmann'i uueks ees- ja pere-
konnanimeks on „Mart Raid“ ja tema Pär-
nus, Martna 14 asetseva valmisriieteäri fir-
maks on „Mart Raid“.
12. Olga Elbrechti uueks perekonnanimeks on
„Vaigre“ ja tema Narvas, VII Peetri 13-a
asetseva toiduainete- ja piimakaupluse fir-
maks on „O. Vaigre“.
13. Alfons Espenberg on lõpetanud Kõrge-
saare vallas asetsenud segakaupluse; avan-
nud samasuguse kaupluse Kohtla-Järvel.
14. Simon Feimann'i nahakaupluse asukohaks
on Valga Vabaduse 27 (enne Tallinna 30).
15. Jüri Feldmann on avanud toiduainetekaup-
luse Tallinnas, Veerenni 57, samasuguse
kaupluse Tallinnas, Alevi 5, lõpetanud.
16. I. B. Goldberg on lõpetanud ehitusmater-
jalimüügi Tallinnas, Uus-Sadama 6, peab
edasi samasugust ettevõtet Tallinnas, Luha
t. 16.
17. Maria Grosberg'i toiduainetekaupluse asu-
kohaks on Rakvere, Aleksandri 20-a (enne
Aleksandri 19).
18. Karl Hanson'i saapakaupluse asukohaks
on Rakvere, Tallinna 27 (enne Laada 28).
19. Hans Heinrichson jätkab äritegevust,
avades Tallinnas, Uus-Kalamaja 24-a, liha-
kaupluse firma all „H. Heinrichson“.
20. Martin Heindrikson'i uueks ees- ja
perekonnanimeks on Mart Agur ja tema
Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 17 asetseva nahk-
asjade- ja pudukaupluse firmaks on „Mart
Agur“.
21. Eugen Holsting jätkab äritegevust, avades
Nõmmel, Suur-Pärnu mnt. 1, toiduainete-
kaupluse.
22. Johan Ilisson on lõpetanud mööblikaupluse
Tartus, Ülikooli 34, samas peab edasi mööb-
litööstust.
23. August Jaanson'i uueks perekonnanimeks
on „Teearu“ ja tema Vana-Tänassilma v.
asetseva segakaupluse firmaks on „Mara-
maa kauplus A. Teearu“.
24. Mihkel Jagomit on avanud trikoopesu
õmblemise tööstuse Pärnus, Laidoneri 13; sa-
mas peab edasi käsitöökauplust.
25. Johannes Jussi on lõpetanud Tallinnas,
Lutri 5 asetsenud toiduainetekaupluse pida-
mise; peab edasi paemurdu Tallinnas,
Valge tän.
26. Mihkel Kanguri segakaupluse asukohaks
on Imavere v., Järavere k. (enne Vana-
Põltsamaa v., Annamõisa as.).
27. Aleksander Kapppe uueks perekonnanimeks
on „Kameri“ ja tema Tallinnas, Liivalaia
48 asetseva lihakaupluse firmaks on „Aleks-
ander Kameri“.
28. Eduard Kippar on avanud vorstitööstuse
Jõhvis, Liiva 5; peab edasi ka lihakauplust
Jõhvis, Turuplatsil.
29. „Joachm. Christn. Koch“, Tallinn, Vene 12,
kaubandus suurel arvul; täisosanik Harald
Koch on surma läbi lahkunud, tema ase-
mele täisosanikuna on astunud Arno Koch,
kelle prokuura on kustunud täisosanikuks
astumise tõttu.
30. Erika Kolk'i uueks perekonnanimeks on
„Saulep“ ja tema Jõhvis, Turuplats 5 aset-
seva värvi- ja segakaupluse firmaks on
„Erika Saulep“.
31. Anna Kõllist, Tallinn, Kanarbiku 28,
toiduainete- ja piimakaupluses on avatud
veel õllemtük.
32. Kordes & Wupperfeld, masinate- ja vi-
nceeriäri; usaldusühing on likvideeritud, ette-
võtte ainuisiklikuks äripidajaks jääb Valter
Kordes, firmaks „Kaubamaja Walter Kor-
des“. Kollektiiv-prokuura on antud Rudolf
Hradetzky'le Paul Küttile ja Rudolf Per-
telson'ile. Firma asukohaks on Tallinn,
Sakala 22 (enne Väike-Tartu mnt. 9).
33. Jüri Kreek jätkab äritegevust, avades riide-
ja pudukaupluse Lihula v., Lihula al.
34. Juuli Kurgmann'i uueks perekonnanimeks
on „Keskaru“ ja tema Pärnus, Uus-Sauga
21 asetseva toiduainetekaupluse firmaks on
„Juuli Keskaru“.
35. Alide Kütman'n'i toiduainetekaupluse asu-
kohaks on Tallinn, Suur-Ameerika 35 (enne
Madara 6).
36. V. Lampe ja Ko., Tallinn, Olevimägi 7,
trükikoda, täisosanikud Vladimir Berg ja
Eugen Ott on ühingu lahkunud, kelle ase-

1887. – 1937.

Minu äri

50-aastase

tegevuse juubeli puhul avaldan oma laialdasele ostjaskonnale SÜDAMLIKKU
TÄNU USALDUSE JA VASTUTULELIKKUSE EEST, mida mulle avaldati 50
aasta jooksul, ning loodan, et see usaldus mulle ka edaspidi osaks saab.

Christian Jürgenson

Tallinn, Raekojaplats 15.

- mele on astunud täisosanikuna Wolf Hoep-pener.
37. Anette Lill jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Pärnus, Poska 9 (enne Vilmsi 21).
  38. Salme Linde jätkab äritegevust, avades pudukaupluse Tallinnas, Paldiski mnt. 15.
  39. Armanda Lidström jätkab äritegevust, avades juuksetööstuse Tallinnas, Suur-Ameerika 1.
  40. Anette Marten jätkab äritegevust, avades silmkudumise-tööstuse Tallinnas, Tatari 7—5.
  41. Anastasia Martinson'i uueks ees- ja perekonnanimeks on Anni Maruste ja Tahkuranna v. asetseva talurahvatarvetekaupluse firmaks on „Anni Maruste“.
  42. Friedrich Mels on lõpetanud saapakaupluse Tallinnas, Kalevi kaubamajas 6; on avanud metsääri Tallinnas, Tatari 4, firma all „Fr. Mels“.
  43. August Murd on avanud puuvilja-, maiustuste- ja alkoholsete jookide kaupluse Tallinnas, Kopli 2, firma all „Aug. Murd“; peab edasi ka toiduainete- ja õllekauplust Tallinnas, Magasini 8.
  44. Julie Märka on lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Suur-Raevalla 20; peab edasi samasugust kauplust Tallinnas, Karu 2.
  45. Leopold Nuut jätkab äritegevust, avades segakaupluse Asuküla v., Mägari k.
  46. Adele Nõmberg'i uueks perekonnanimeks on „Nõmpere“ ja tema Tallinnas, Suur-Ameerika 3-a asetseva trükkikoja firmaks on „A. Nõmpere“.
  47. Jaan Osolin on avanud vorstikaupluse ja vorstitööstuse Petseris, Jõe 21; lihakauplust Petseris, Poska 5 (enne Pihkva 8) peab edasi.
  48. Theodor Paat on avanud Rakveres, Tallinna 62, toiduainete- ja saiakauplused; peab edasi pagariäri ja kohvikut Palmse v., Võsul, Mere 31.
  49. Katta Pallenbert'i toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Kivimurru 3 (enne Suur-Laagri 9).
  50. Paul Pantalon'i trükkitarveteasinduse asukohaks on Tallinn, Lai 26 (enne Tähe 2—1).
  51. Jüri Pata jätkab äritegevust, avades segakaupluse Tuhalaane v., firma all „J. Pata“.
  52. Jüri Paurmann'i toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Lutri 25 (enne Lasnamäe 16).
  53. Ferdinand Pill'i pagariäri asukohaks on Pärnu, Kuressaare mnt. 7 (enne Jannseni 32).
  54. Efrosine Ponna on lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Iisraeli 21, avanud toiduainete- ja õllekaupluse Tallinnas, Alevi 5, firma all „E. Ponna“.
  55. Elfriede Pukсанд jätkab äritegevust, avades lihakaupluse Tallinnas, Kivimurru 16.
  56. Alfred Randmaa jätkab äritegevust, avades puuhoovi Tallinnas, Roopa 4.
  57. „Estico“ Eesti Kammivabrik M. Reich & Ko., asukohaks on Tartu, Teguri 12 (enne J. Kuperjanovi 27).
  58. Jaan Reimundt on lõpetanud toiduainete- ja õllekaupluse Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 48; samasuguse kaupluse on avanud Tallinnas, Liiva 10.
  59. Liidia Roosmann'i uueks perekonnanimeks on „Roosaar“ ja tema Pärnus, Hommiku 3 asetseva vöörastemaja ja õllekaupluse firmaks on „Vöörastemaja „Koit“ Liidia Roosaar“.
  60. Maja- ja kirjutustarbed, mänguasjad S. ja R. Roots, Tallinn, Endla 40, leping muudetud, osakapital suurendatud Kr. 1.400-ni.
  61. Olga Ruuben on lõpetanud pagariäri Haapsalus, Viedemanni 12; peab edasi saia- ja leivaäri Haapsalus, Posti 18.
  62. Salme Rööpson'i kübara- ja püüäri asukohaks on Rakvere, Tallinna 9 (enne Tallinna 12).
  63. Schenker & Ko., Tallinn, Rataskaevu 22, speditsoon ja laevandus; Hans Dressler'i prokuura on kustunud, kollektiiv-prokuura on antud kuni 31. detsembrini 1937 Konstantin Veber'ile ja Maksimiljan Segerkrantz'ile.
  64. Balti Lloyd Curt Schiller, Tallinn, Pikk 62, laevanduskontor; Erich Schultz'i prokuura on kustunud; kollektiiv-prokuura, maksvusega kuni 31. detsembrini 1937, on antud Hans Dressler'ile ja Voldemar Maydell'ile.
  65. Nahkkindatööstus „Rekord“, M. Schulmann, Tallinn, Kuninga 9—1, ettevõtte on üle läinud usaldusühingule, kus täisosanikuks on Marjascha Schulmann, osakapital Kr. 1.500.—, kollektiiv-prokuura on antud Fanny Mägraken'ile ja Simon Ginsburg'ile; firmaks jääb „Nahkkindatööstus „Rekord“ M. Schulmann ja Ko.“.
  66. Otto Soits on lõpetanud jalanõude- ja riietetöötava Ravila v., Kosel; samas peab segakauplust.
  67. Jaska Sulger on avanud Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 91, lihakaupluse firma all „J. Sulger“; samasuguse kaupluse Piirsalu v., Risti al. on lõpetanud.
  68. August Simulson jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Nunne 8, pudu- ja kirjutusmaterjalikaupluse.
  69. Dvoira Slavitsky on lõpetanud valmisriiete- ja pesukaupluse Põltsamaal, Jõgeva mnt. 20, peab edasi samasugust kauplust Tallinnas, Laadaplats 1.
  70. Juhan Talts jätkab äritegevust, avades Haapsalus, Turuplats 4, naha- ja jalanõudekaupluse.
  71. Heinrich Thiessen, Tallinn, Vabaduse pst. 7, agentuur- ja komisjoniäri, ettevõtte on üle läinud täisühingule, kus täisosanikkudeks Heinrich Thiessen ja Vilhelm Thiesen, osakapital Kr. 2.000.—. Firmaks jääb „H. Thiessen & Ko.“.
  72. Jaak Tiri toiduainetekaupluse asukohaks on Viljandi, Uueveski 13 (enne Uueturu 10).
  73. Moritz Treumann'i koloniaalkaupluse asukohaks on Tallinn, Sakala 1 (enne Suur-Tartu mnt. 17).

74. Anna Ulfsaki uueks perekonnanimeks on Urvet; Pärnus, Vee 5 asetsenud silmkoetööstuse on lõpetanud, samas avanud koetud asjade kaupluse, mida peab ühes Pärnus, Jaani 9 asetseva mehaanilise silmkoetööstusega firma all „A. Urvet“.
75. Aleksander Waldmanni pagariäri asukohaks on Haapsalu, Karja 1 (enne Karja 12).
76. Oskar Valdson on lõpetanud Tallinnas, Viru 5 asetsenud jalanõudekaupluse; peab edasi jalanõudetööstust ja praakjalanõudekauplust Tallinnas, Väike-Ameerika 20.
77. Voldemar Vähejaus jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Astri 3, puuhoovi firma all „V. Vähejaus“.
78. Eduard Vöhma on lõpetanud toiduainetekaupluse Nömmel, Suur-Pärnu mnt. 227; samas on avanud puuhoovi endise firma „Ed. Vöhma“ all.
79. Marta Zimmermann jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Endla 2, pagarisaaduste müügi firma all „M. Zimmermann“.
21. Liide Gerndorf, Tallinn, Girgensoni 9, toiduainete-, õlle- ja piimakauplus.
22. Olga Grigorjev, Tallinn, Kesk-Kalamaja 10—2, söögimaja.
23. Jaan Grosholm, Seliste v., segakauplus.
24. Mänguasjadetööstus N. Heidelberg, Tallinn, Soo 2-a, äripidaja Nikolai Heidelberg.
25. Elektri-kondensaatorite tööstus „Elko“ ins. F. Heinmets & Ko., Tallinn, Pronksi 1.
26. S. Heinrichsen, Tallinn, Paldiski mnt. 15, pudukauplus, äripidaja Sohvie Heinrichsen.
27. Hermann Heinrichson, Tallinn, Uus-Kalamaja 24-a, lihakauplus.
28. J. Hunt, Suure-Kõpu v., metsatööstus, äripidaja Juhan Hunt.
29. Linda Jaago, Tallinn, Narva mnt. 16—6, kangakudumiselööstus.
30. Aleksander Jakobson, Tallinn, Tiigi 8, lillekasvatuse.
31. Eduard Johanson, Torgu v., lide k., segakauplus.
32. Marie Jõgi, Tallinn, Endla 67, toiduainetekauplus.
33. Aug. Jürgens, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 49, mööblivedrudetööstus, äripidaja August Jürgens.
34. Kristallitööstus „Aare“ Theodor Kaarmann, Tallinn, Aia 10-a, kristallilihvimiselööstus.
35. M. Kallasmaa, Tallinn, Tatari 10, kingsepatöökoda ja Kalevi 42, lihakauplus, äripidaja Mikko Kallasmaa.
36. A. Kariis, Lihula al., segakauplus, äripidaja August Kariis.
37. Eesti Käsitöö kauplus M. Kasansky, E. Andresen & Ko., Tallinn, Vabaduseplats 8.
38. Jaan Kasemägi (end. Schönfeldt), Rakvere v., Mädapää as., segakauplus.
39. Kristof Keskküla, ajakiri „Kaunis Kodu“, Tallinn, Suur-Karja 18 20, kirjastus.
40. F. Kestneri perekonna rohu- ja värvi-kauplus, Pärnu, Vilmsi 7.
41. E. King, Nõmme, Hõimu 24, lihakauplus, äripidaja Eduard King.
42. Feodor Kipper, Pärnu, Suur-Kulke 36, toiduainetekauplus.
43. Adolf Klaamas, Kodasoo v., Rammo saar, toiduainetekauplus.
44. Helga Klaas, Lihula v., Lihula al., toiduainetekauplus.
45. Marta Klein, Küti v., segakauplus.
46. Johan Klettenberg, Tallinn, Mardi 12, toiduainete- ja piimakauplus.
47. Arved Kotkas, Põltsamaa, Jõgeva mnt. 22, koloniaalkauplus.
48. „Saue-Vanamõisa“ tuule-jahuveski August Krabi, Saue v.
49. Erich Kriisa, Tallinn, Mardi 3—8, isiklik agent.
50. M. Kronk, Tallinn, Tatari 22, daamide kübaraäri, äripidaja Meeta Kronk.
51. J. Kullamaa, Tallinn, Vana-Kalamaja 25, pagariäri ja -tööstus, äripidaja Jaan Kullamaa.
52. Karl Kuningas, Suure-Jaani al., Viljandi 2, pagariäri.

Tegevuse lõpetamine registreeritud.

1. Peeter Albrecht, Antsla, Jaani 6, pagari- ja kondiitriäri.
2. Ömblustöökoda „Helmo“, M. Arusalu, Tallinn, Viru 1—6, äripidaja Marie Arusalu.
3. Erich Aun, Kohila, lihakauplus.
4. „Jakob Avik“, Kuressaare, Raekoja 5, segakauplus, äripidaja Elise Aavik.
5. G. Baumverk, Rakvere, Lai 29, pagariäri, äripidaja Gustav Baumverk.
6. Rafael Blechmann, Rakvere, Lai 1, jalanõudekauplus.
7. Naum Bobkovitš, Tallinn, Narva mnt. 19, veevärgi- ja lukusepatöökoda.
8. E. Busch, Tallinn, Tatari 50, toiduainete- ja piimakauplus, äripidaja Elsa Busch.
9. Miili Danilov, Rakvere, Tallinna 62, saia-kauplus.
10. Rudolf Danilov, Rakvere, Tallinna 62, toiduainetekauplus.
11. Kino „Skala“ Georg Dehn, Rakvere, Pikk 16.
12. Eesti Karja Jõusöötade Tööstus Roman Telg, Tallinn, Kopli 38, loomade mineraal-söötade tööstus.
13. Anna Egipti kudumistööstus, Valga, Vabaduse 23.
14. Elvira Eichelmann, Tallinn, Vene-Balti tehas 96—4, söögisaal.
15. V. Elling, Nõmme, Põllu 22, toiduainetekauplus, äripidaja Voldemar Elling.
16. Aleksander Eltnaa, Pärnu, Riia 71, pagariäri.
17. Märt Ereline, Aidu v., Paistu, pagariäri.
18. Kontor „Exaktus“ A. Freymann, Tallinn, Uus-Tatari 21—11, kummi- ja lufakaupade müük, äripidaja Alfons Nikolai Freymann.
19. Marie Fritsch, Sindi, Ringi 1, toiduainetekauplus.
20. Jenny Gerberson, Pärnu, Karja 30, toiduainetekauplus.

53. H. K ä r m, Tallinn, Narva mnt. 17, pagaritööstus, äripidaja Helmi K ä r m.
54. Robert K ö r g e. Valga, Tartu mnt. 66, toiduainetekauplus.
55. J. L. L a k k u r "i mootorjahuveski, Maasi v., Randküla, äripidaja Johanna-Loviise Lakkur.
56. Anna L a u r e n b e r g, Tallinn, Kaasani 7, korvmööblitööstus.
57. Karl L e e t, Puurmanni v., koloniaal-kauplus.
58. Toiduainetekauplus Joh. Leht, Haapsalu, Metsa 4, äripidaja Johannes Leht.
59. August L e i d e m a a, Polli v., Lilli, segakauplus.
60. Eesti Tarbekunst I. L e i m a n n, Tallinn, Vesivärava 44, graafiline ja prittstehniline ettevõte, äripidaja Irina Leimann.
61. Miralda L e i s, Tallinn, Telliskivi 8, toiduainetekauplus.
62. E. L i l l e v a r s, Tallinn, Paldiski mnt. 30, toiduainetekauplus, äripidaja Elisabet Lillevars.
63. F. L u t s, Kõo v., Unakvere k., talurahva-tarvete kauplus, äripidaja Felix Luts.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisade nr. nr.	Elukoht
Peterson, Edgar ja Lepp, Julie Johani t.	12. XI 36	R. T. lisa nr. 105 15. XII 36	Võrum., Laitsna-Rogosi v.
Talts, Matvei ja abik. Julie Jaani t.	25. XI 36	"	Laiksaare v.
Lääne, Ants Mardi p. ja Jakobson, Miili	26. XI 36	"	Vana-Põltsamaa v. Jäärja v.
Urbel, Heinrich-Ernst ja Piilmann, Salme-Vilhelmine	25. XI 36	"	—
Randoja, Johan-Arnold ja Matson, Leena	25. XI 36	R. T. lisa nr. 106 18. XII 36	Tallinnas, Pikk t. 36—33. " Liivalaia 110—
Sass, Edgar ja abik. Marie	19. XI 36	"	Nõmmel, Vahe t. 5. Mõisa- külas
Stafenau, Hans ja Ülemant, Marie	28. XI 36	R. T. lisa nr. 108 29. XII 36	Tallinnas, Pärnu mnt. 92/8.
Perlmann, Isak ja Kaplan, Hana	28. XI 36	"	Müürivahe 23. Uus t. 11, k. 2.
Kleinert, Johannes ja abik. Lydia	12. XII 36	"	" Lätte t. 5—5.
Stráž, Moissei-Hirs ja abik. Feige	9. XII 36	"	" Köleri t. 4—4.
Aastalu, Ernst ja abik. Alma	9. XII 36	"	" Meripuiest. 17. V.-Kalam. 4—1
Tikenberg, Erna ja Lattik, Heino	9. XII 36	"	" Liivalaia 25. " Tatari 18.
Enkelberg, Aimar ja Gustavson, Hilda	5. XII 36	"	" S.-Erika t. 4—1.
Aavisto, Enn ja Oronok, Erna-Elmire	10. XII 36	"	" Endla nr. 2.
Allik, August ja Jaanhold, Ida	5. XII 36	"	Suure-Jaani alev Tavere v.
Juhkam, Meta-Alice ja Põltsam, Mihkel	27. XI 36	"	Pärnus, Promenadi t. 3. " Riia mnt. 28.

Majanduslikke teateid kodu ja välismaalt.

Villahindade tugev tõus.

Möödunud aasta septembrist alates on maailma villaturul valitsenud elevus ning kindel tendents hindade tõusu suunas. Breemeni tööstuskaubanduskoja andmeil töid pöörde pikemat aega ühtlastena püsinud hindade liikumisse reas mais villatarviduse pidev tõus sõjaväe varustamiseks, töötajate maade tagavarade vähesus ja villatoodangu enam-vähem eelmise aasta tasemele jäämine.

„Wool Intelligence Notes“ hindab 1936/37. a.

villasaaki 2065 milj. inglise naelale, 1935/36 — 2022 ja 1934/35 — 2000 milj. ingl. naela vastu. Tõus on seega ainult 40—50 milj. ingl. naela.

Hindade tõus on ühe aasta jooksul rea maade keskmisena umbes 30%. Antwerpeni börsi hindas soetud villa 1937. a. jaanuaris 35.37½ d per inglise nael, 1936. a. — 28.50 ja 1935. a. — 24.00 vastu. Seega on villa hind võrreldes läinud aastaga tõusnud 24,1% ja 1935. a. — 47,3%. Odamate sortide (crossbred) hind on tõusnud kuni 60%, peamiselt Jaapani ja Vene sõjaväe ostude arvel.

Hoolimata hinna tõusust on nõudmine villi järele reas mais elav. Kuid järsust hindade tõusust tingituna on hakatud ka järeldusi tegema, eriti Saksamaal, kus pannakse suurt rõhku oma villasaagi tõstmisele. Praegu katab Saksamaa oma villaga 12—15%, nelja aasta pärast aga loodetakse katta 30% maa villatarvidusest.

Samal ajal märgivad börsid ka puuvillahinna tõusu 10—13%, olenedes sortidest.

Järsk villahindade tõus maailmaturul on sundinud rea tootjaid maid asuma oma valmiskaupade hindade reguleerimisele.

10. Eesti näitus-mess Tallinnas augustikuus k. a.

Kolmeaastase vaheaja järele kavatseb a.-s. „Näitus“ korraldada k. a. augustikuus jällegi suurema kaubamessi või näituse 10. Eesti näitus-messi nime all. Arvestades meie majanduselu tõusu ja sellega seoses olevat arengut ja edu meie toodete alal, samuti ka majandusorganisatsioonide sooja suhtumist täh. näitusele, võib loota selle head ja hoogsat kordaminekut. Näitusele loodetakse leida kesklinnast ja selle ümbrusest kuni 6000 ruutmeetrit kinnist ruumi, peale selle välisruum. Pärast kava kinnitamist nõukogu poolt algavad näituse eeltööd kohe.

Linahinnad.

Linahindade noteerimise komisjoni koosolekul 22. jaanuaril 1937. a. noteeriti lina ja taku kokkuostuhindadeks sentides ühe kg eest franko kokkuostu ladu, riiklike standardsortide alusel:

	Võru-Petseri	Mujal Eestis
R	132	128
HD	123	199

Toiduainete turg.

London. 22. I 37.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 86/- — 95/-
Daani	„ 90/-
Hollandi	„ 86/-
Eesti	„ 83/-
Rootsi	„ 86/-
Poola	„ 83/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg

Northern Manitoba	sh. —
Rosario Santa Fe	sh. —

Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 20/3
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. naela = 50 kg

Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg	sh. 8/9—9/-
-------------------------------------	-------------

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 76/-
Tows Soviet	„ 74/-

Võru-Petseri Mujal Eestis

D	114	110
OD	105	101
LOD	96	92
H	87	83

Takud I sort 96

II sort 87

III sort 78

Ehitustakk 17 Tendents kindel.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1937. a.
nr. 40.

Peekoni hinnad.

Peekonsigade hindadeks on 25. jaanuarist kuni uue teadaandeni:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg.	88	83	77	Sise-
55,5—59 „	83	79	73	turu-
72,5—75 „				
75,5—80 „	79	75	72	hinnad

Peekonsigade noteerimise komisjon
Tallinna Börsikomitee juures.

Šveits:

Sisseveokitsenduste osaline kaotamine.

Šveitsi liidruvalitsuse poolt kaotati alates 1. XII s. a. sisseveolubade nõudmine reall kaupadelt. See otsus haarab umbes 60 tollitariifi-positiooni, seega ligi 15% sisseveokitsenduste alla kuuluvaist positsioonidest. Kõnesolevate kaupade hulgast võivad meie eksportööridele pakkuda huvi eriti puukaupade tollitariifi pos. 257, 258 jne. all (nende hulgas niidirullide pos. 257 a), papp (pos. 330 j. j.), event. puuvillatekid (pos. 378, 379).

Manchester. 22. I 37.

Või,

Eesti	sh. 99/- — 101/-
Läti	„ 99/- — 101/-
Soome	„ 103/- — 106/-
Rootsi	„ 104/- — 106/-
Daani	„ 114/- — 117/-
Uus Meremaa, finest	„ 97/-
„ „ first	„ 94/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba, cif 100 kg eest term.	\$ 5.45
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term.	„ 5.48

Rukis 1000 kg. eest

La Plata, Hamburgis	sh. 179/6
„ „ Amsterdamis	„ 177/6

Suhkur, cwt. (50 kg)	Või, Berliinis,	
toores . . . . . sh. —	Deutsche Markenbutter	Rmk. —
Belgia . . . . . " —	Feine Molkereibutter	" —
Tšehhi . . . . . " 6/9	Molkereibutter	" —
Poola . . . . . " —	Landbutter	" —
Hollandi . . . . . " 7/—	Kochbutter	" —
Riis, Burmah II 50 kg eest . . . . . Rmk. 10.50		

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	15. I	16. I	18. I	19. I	20. I	21. I	22. I	23. I	25. I	26. I	27. I
Frank . . .	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.16	105.15	105.13	105.16
Dollar . . .	4.9106	4.9106	4.9106	4.9093	4.9075	4.9056	4.9031	4.9031	4.9056	4.9081	4.9006
Rootsi kroon	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395
Daani kroon	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40
Norra kroon	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900
Saksa mark.	12.205	12.205	12.205	12.200	12.200	12.195	12.195	12.200	12.205	12.195	12.180
Soome mark	226.68	226.68	226.68	226.68	226.56	226.56	226.56	226.56	226.56	226.56	226.56
Floriin . . .	8.9675	8.9675	8.9650	8.9650	8.9625	8.9575	8.9525	8.9525	8.9550	8.9625	8.9475
Liira	93.28	93.28	93.28	93.28	93.28	93.21	93.15	93.15	93.18	93.25	93.09
Helveetsia fr.	21.382	21.382	21.387	21.387	21.382	21.385	21.412	21.412	21.432	21.462	21.425
Tšehhosl. kr.	140.81	140.90	140.93	140.75	140.81	140.56	140.50	140.50	140.56	140.68	140.43
Belga	29.115	29.117	29.130	29.127	29.120	29.120	29.112	29.110	29.120	29.125	29.080
Peseeta . . .	47.—	47.—	47.—	47.—	47.100	47.—	47.—	47.—	47.—	47.—	47.—
Šilling	26.25	26.25	26.31	26.31	26.31	26.31	26.21	26.18	—	26.21	26.21
Slot	26.—	26.—	26.—	26.—	26.—	26.—	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93
Pengo	27.25	27.25	27.25	27.25	27.25	27.25	27.50	27.50	27.50	27.50	27.50
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon.	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—
Tšerv.	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74
Höbe p/unts	21 ³ / ₁₆	—	20 ⁷ / ₁₆	20 ¹ / ₂	21 ³ / ₈	20 ¹ / ₂	20 ⁷ / ₁₆	20 ³ / ₈	20 ⁷ / ₁₆	20 ⁷ / ₁₆	20 ⁷ / ₁₆
Kuld p/unts	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.	141 sh.
Plaat. p/unts	7 d.	7 ¹ / ₂ d.	7 ¹ / ₂ d.	7 ¹ / ₂ d.	8 ¹ / ₂ d.	9 ¹ / ₂ d.	10 ¹ / ₂ d.	10 d.	9 ¹ / ₂ d.	8 ¹ / ₂ d.	11 d.

	B E R L I I N										
	15. I	16. I	18. I	19. I	20. I	21. I	22. I	23. I	25. I	26. I	27. I
Naelsterling.	12.235	12.23	12.23	12.23	12.22	12.215	12.205	12.21	12.215	12.22	12.205
Frank	11.63	11.63	11.63	11.63	11.62	11.615	11.61	11.61	11.615	11.62	11.605
Dollar	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490
Rootsi kroon	63.06	63.04	63.04	63.04	62.99	62.96	62.91	62.93	62.96	62.98	62.91
Daani kroon	54.62	54.59	54.59	54.59	54.55	54.53	54.48	54.50	54.53	54.55	54.48
Norra kroon	61.48	61.45	61.45	61.45	61.40	61.38	61.33	61.35	61.38	61.40	61.38
Soome mark	5.40	5.40	5.40	5.40	5.39	5.39	5.385	5.385	5.39	5.39	5.385
Floriin	136.38	136.35	136.34	136.35	136.27	136.32	136.29	136.32	136.23	136.31	136.31
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	57.18	57.17	57.16	57.17	57.14	57.12	56.95	56.98	56.98	56.90	56.91
Belga	42.02	42.01	42.—	41.98	41.97	41.93	41.90	41.93	41.95	41.95	41.95
Latt	48.02	48.52	48.52	48.52	48.52	48.52	48.40	48.40	48.40	48.40	48.40
Eesti kr. . . .	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

27. I 37.	Kroonid.			
J. Puhk ja Pojad suurveski saadused:			„Eesti parem“	100 kg. 44.—
			„Granular“	” 42.—
			Poolsoore	” 45.—
			Sõre	” 46.—
			Manna	” 46.—
Nisupüütl (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):			Rukkijahu	100kg. 15—15.50
„Sampo“	100 kg.	26.—	Rukkipüütl	” 22.50
„Kungla“	”	34.—	Kaerahelbed	” 33.00
„Kalev“	”	38.—		

	Kroonid.		
A/S. Rotermanni teh.		Kivisüsi, sepa, Yorkshire,	
Jahud : rukki . . . . . 100 kg.	15.—	2 korda pestud, fr. Tallinn	1000 kg. 33.50
" " püül . . . . . "	20.00—21.—	Kivisüsi, auru, Newcastle "	" 28.00
" nisu, pehme — sõre . . . . . "	25.00—46.—	Seemned: ristikheina, punane,	
Nisu . . . . . "	23.00—25.—	hiline . . . . . 100 kg.	100.00—120.00
Rukis . . . . . "	14—14 ^{1/2}	timuti . . . . . "	35.00—50.00
Kaerad, toidu . . . . . "	12—13 ^{1/2}	Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr.	1000 kg. 15.—50.—
Odrad, õlle . . . . . "	—	Kütteturvas (riigi turbat.) I sort	" 9.—
" toidu . . . . . "	15.00—18.00	Põlevkivi, fr. ladu Tall., netto	" 8.—
Herned, toidu, rohelisted . . . . . "	23.00—25.—	Kütteõli vaadiviisi . . . . . 100 kg.	5.10 (v. 5.—)
Riis, Burma II . . . . . "	45.50—46.50	Raskeõli A. B. C. . . . . "	7.25 (v. 5.—)
Kartulid, piirituse . . . . . "	—	Estobituumen A. B. C (gudrong) 100 kg.	
" vabriku . . . . . "	—	tünnid br.	7.25
" söögi . . . . . "	—	" A. B. C. D. E. F. (pigi) " "	8.75
Kartulitärklis „Supérieur“ . . . . . "	23.—	Katuselakk, " "	9.25
Siirup, kartuli, 42% . . . . . "	24.00—26.—	Fenolaat, tünnides, netto . . . . . "	4.75
Glükoos . . . . . "	24.—	Karbolineum „Estokarbolineum“	
Margariin, kodumaa . . . . . "	70.00—80.—	A. B, netto . . . . . "	10.75—9.75
Kakao, Hollandi . . . . . 1 kg.	1.80—2.40	„Estokarbolineum“ C, netto . . . . . "	7.75
" Eesti . . . . . "	1.00—2.30	Raualak, tünnides, netto . . . . . "	16.75
Kohv, Rio, Santos jne. . . . . "	4.35—5.—	Imbutusõli D, netto, tünnides . . . . . "	6.75
" Kesk-Ameerika sordid . . . . . "	6.50—7.50	" C . . . . . "	5.75
Tee, laht. oranž Pekoe, Tseilon . . . . . "	5.50—6.—	Maanteeõli . . . . . 100 kg.	5.50
Tee, laht., oranž Pekoe, Java . . . . . "	5.00—5.50	Asfaltmastiks . . . . . "	5.25
Suhkur, peenike, Inglise 100 kg.	—	" emulsioon . . . . . "	9.25
" " Poola . . . . . "	—	Viljapuu-karbolineum, netto . . . . . ltr.	0.30
" " Vene . . . . . "	—	Autobensiin . . . . . "	0.26
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun		Diiselnافت . . . . . 1kg.	0.10
Irboska ja Narva . . . . . "	2.50	Mootorpetrooleum, fr. . . . . "	0.11
" lahtine, Saksa, fr. Tallinn . . . . . "	2.50	" -nافت . . . . . "	0.10
" " vene . . . . . "	2.30	Putukamürk „Puttox“ . . . . . "	1.50
" " hispaania meresool . . . . . "	2.00—2.30	Raud, sordi . . . . . 100 kg.	17.00—19.00
Heeringad,		" latt . . . . . "	17.00—19.00
Šoti „Matties“, I sort, tünn	48.—49.—	" vits . . . . . "	22.00—27.—
sama koormaviisi . . . . . "	—	" plekk . . . . . "	23.00—30.—
Šoti „Matfulls“ I sort . . . . . "	52.—53.—	" plekk, tsingitud . . . . . "	33.00—37.—
" „Matfulls“ II s. . . . . "	51.00—52.00	" talad . . . . . "	16.50—17.50
A-s. Kalandus . . . . . "	40.—	Teras, talla, rec . . . . . "	19.00
" „Matties“ . . . . . "	42.—	" vedru . . . . . "	23.00—25.—
" „Matfulls“ . . . . . "	44.—	" valu . . . . . "	80.00—90.—
Liha, sea, I sort . . . . . 1 kg.	00.80—00.85	Inglestina . . . . . "	475.—500.—
Liha, looma, I sort . . . . . "	00.35—00.42	Seatina . . . . . "	60.—63.—
Õlikoogid, linaseemne . . . . . 100 kg.	13.50	Vaskplekk, punane . . . . . "	170.—220.—
Sojatangud . . . . . "	—	" valge . . . . . "	140.—180.—
Nisukliid . . . . . "	9.50—10.50	Tsinkplekk . . . . . "	65.—75.—
Puuvillane riie, Bjas, netto . . . mtr.	0.49.5—0.62.5	Masinaõli, ... "	18 ^{1/2} —21.—
" " Mitkal . . . . . "	0.36.5—0.47.5	" poola . . . . . "	18 ^{1/2} —21.—
		" ameerika . . . . . "	18 ^{1/2} —21.—
Linahindade noteerimise komisjon noteeris 22. I		Mootoriõli, ameerika . . . . . "	35.00—60.—
1937. a. järgmised lina kokkuostuhinnad sentides ühe		Autoõli, ameerika ja daani . . . . . "	42.00—105.—
kg eest franko kokkuostja ladu riiklike stan-		O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
dardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad		teõli, tsistern. fr. Tallinn	1000 kg. 50.00—52.—
Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõue-		Linaseemneõli . . . . . 100 "	65.00—67.—
tele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise		Värnits . . . . . "	68.00—70.—
poolest):		Tsilindriõli, Ameerika . . . . . "	29.00—48.—
Tendents: kindel.	Petseri- ja Mujal	Nafta, Vene . . . . . "	10.00—11.—
Lina, ristna R	Võrumaal Eestis	" Ameerika . . . . . "	10.00—10.50
hoffsdreiband HD	132 128	" Poola . . . . . "	10.00—10.50
dreiband D	123 119	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	" 11.50—12.50
ordinäärdreiband OD	114 110	" Ameerika " " "	" 11.50—12.50
liivi ordinäärdreiband LOD	105 101	Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-	
liivi ordinäärdreiband LOD	96 92	tööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. I.	—26
takupraak H	87 83	O/Ü. Eesti Kiviõli bensiin „Estolin“,	
Takud Codilla I . . . . . 1 kg.	—96	tsistern. fr. Tall., ühesteedemaks.	" —29
" " II . . . . . "	—87	Bensiin, I s. välisbensiin . . . . . 100 kg.	—29
" " III . . . . . "	—76	Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. h/l	32.00—34.—
" ehituse . . . . . "	—17	Pesusooda, kodumaa . . . . . 100 kg.	8.25—8.75
Õlilinaemned, 95% baas . . . . . 100 kg.	16.00—17.—	Seebikivi . . . . . "	26.—28.—
Linaseemned, külvi, 98% baas . . . . . "	23.00—25.00		

	Kroonid
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	6.—
„ tsinkvalge, välism.	0.48—0.52
„ tinavalge, „	0.88—0.90
„ ooker, „	0.16—0.29
Väetisained: Superfosfaat . . . . . kott	—
Superfosfaat 22—23 ⁰ / ₀	—
Kaalisool	—
Lubisalpeeter	—
Lubjaammonsalsalpeeter	—
Kondijahu	—
Väiävelhapu ammoniaak 30 ⁰ / ₀	—
Fosforiit, eesti, 25—27 ⁰ / ₀	—
Nitrofoska	—
Paber, rotatsiooni . . . . . 100 kg.	23.20

Tsement,

Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	6.40
paberkottides	5.95
Kriit, toores . . . . . 100 kg.	4.15—4.40
„ pestud	4.25—4.40
Kivitorv	14.00—24.00
„ Riigi põlevkivitööst.	9.25
Puutorv	15.00—16.00
Lubi	2.55—3.—
Kips, jahvatatud „ „	15.—
„ krohvimise, fr. Tallinn „	32.00
Silikaat, I s., fr. vabrik	38.00—39.00
Tulitikud, originaalkast (5000 toosi)	126.—
Tallanahk, eesti nahast . . . . . 1 kg.	2.30—2.60
Tallanahk, Ameerika, I s.	2.40—2.60

Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.

Palgid: kuusk ja määnd . . . thm. kr.	18.00—20.—
Kapp-palgid	—
Pakud, kuuse . . . . . r.-m. „	8.00—9.00
„ määnd	—
Paberipuu	7.00—7.50
Toepuud	5.00—5.50
Pakud: kase . . . . . thm. „	17.00—26.—
„ lepp, I sort	32.—
„ II sort	20.—
„ haab I „	35.—
„ II „	25.—
„ saar	—
„ tamm	—
Prussid	32.00—34.00
Saetud materjal 25 ⁰ / ₀ laudu:	
„ kuusk u/s	39.00—41.00
„ „ IV sort.	36.—
„ määnd u/s	41.00—43.00
„ „ IV s	38.—
Kastilauad	55.—
Krohvilistud	29.00—35.00
Luuavarred	—
Liiprid 25 cm × 25 cm × 272 cm „ „	—
Tendents: väga kindel.	

Lambavill 15. VIII 36. a.

„ I sort . . . . . 1 kg Kr.	3.55
„ II „	2.80
„ III „	2.05

Puuvill, Liverpooli börs.

American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl. pennides (d) loko 7.12, jaan. 6.91, märts 6.88, mai 6.85, juuli 6.78, okt. 6.48, det. 6.43.

Või. — Tendents: kindel.

I sort 1 kg Kr. 134.—, mis tulnud sisse 18.—25. I 37. a.

Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 22. I 1937. a.

Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort	
60—72 kg	0.88	0.83	0.77		
55,5—59 „ } 72,5—75 „ }	0.83	0.79	0.73		Siseturu hinnad
50—54,5 „ } 75,5—80 „ }	0.79	0.75	0.72		

Piim. Noteerimise komisjon noteeris 25. I 1937. a talupidajate poolt müüdava piima hinnaks Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	12	s. ltr.
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	11	„ „
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	10—11	„ „
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	9—10	„ „

Juust

Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn Šveitsi juustu eest

sort 12 A 120 senti kg.	Šveitsi 125.—
„ 11 A 115 „ „	Hollandi 100.—
„ 12 B 112 „ „	Backstein 100.—
„ 11 B 108 „ „	Konserv. 130.—

Tendents: kindel.

Aiasaadused. Aiasaaduste hindade noteerimise komisjoni koosolekul 15. I 1937. a. noteeriti:

Sibulad, ekspordikõlvulised, fr. kogumisp.	s. kg
Tendents:	
Sigurid, „ „ „	15 s. kg.
Tendents: kindel	
Õunad, „ „ „	Tallinn, — s. kg.
Tendents:	
Kurgid, kons. eksp.-kõlv. ca 5 kg. plekknõu	2.20
Tendents: elav.	
Jõhvikad, ekspordikõlvulised, fr. kogumispunkt pakkimiskuludeta	— s. kg.
Tendents:	

Lina Prahid.

Tallinn — Stettin 50—100 t. 1000 kg.	RMk. 14.25
„ — Gent	sh. 29/—
„ — Dundee	„ 30/—

Puumaterjalid. Standard

Tallinn— London	sh. 34/— nt.
„ — Hull	„ 38/— gr.
„ — Southampton	„ —
„ — Manchester	„ 42/6
„ — Grangemouth	„ 29/—
„ — Belfast	„ 42/6
„ — Dundee	„ 31/—
„ — Antwerpen	„ 33/6
„ — Gent	„ 34/—
„ — Rotterdam	„ 33/—
„ — Amsterdam	„ 37/—

Segakaup.

Tallinn — Stettin	1000 kg rmk. 18.00—30.—
„ — London	1016 kg sh. 17.00—40.—
„ — Stokholm	1000 kg rkr. 11.00—30.—
„ — Stettin, või, ...	tünn rmk. 1.50
„ — London	„ sh. 2/6

EESTI KIRJANDUSE SELTSI

perioodiliste väljaannete omandamist pole veel keegi kahetsenud!

Elav Teadus — populaarteaduslik seeria, mis oma sisult seisab paremate välismaa sellelaadiliste väljaannete tasemel. Ainevalikult on ta vägagi eluline ja huvitav haritlasile ja esitusviisilt arusaadav ka algkooli lõpetajale. Moodsast kodukorraldusest praegusaja maailmapoliitikani, kosmose ääretusest üherakulise olese abitute liigutusteni ulatab ta valdkond: kõige mitmekesisemad vaimu- ja loodusteadused leiavad peamiselt eesti teadlaste poolt usaldatava esituse asjatundliku toimetuse juhatusel. Varustatud rohke pildimaterjaliga ning rõõmsate värviliste kaantega ilmub aastas 12 ca 112-lk. raamatut, à 1 kr., ette tellides 9 kr. aastakäik.

Suurmeeste elulood — biograafiline seeria, mis tutvustab maailma suurte isikute elu ja loomingut lapsepõlvest surmani, näitab võitlusi ja raskusi, võõraid maid ja rahvaid ja ajaloolisi aegu põneval ja kaasahaaraval kujul. Peale teadmiste rikastamise annavad elulood usku ja julgust ellu; väga tihti on kuulsaid mehi võrsunud kehvadest oludest ja nende elukäik on heaks eeskujuks igapähele. Aastas ilmub 6 piltidega umb. 150-lk. raamatut, ette tellides 7 kr. 50 s. aastakäik.

Maailmakirjandus — ilukirjanduslik tõlkeseeria maailmakirjanduse klassilisist teosteist nii proosas kui värsis. Ta koosseisu kuuluvad tööd, mida loetakse suuriks vaimseiks väärtusiks kõigi rahvaste juures, mis on alussambaiks Euroopa kultuurile ja mida õpitakse koolides. Teoste ainult nimepidi tundmine nende kättesaamatuse tõttu võõras keeles võib alles nüüd muutuda nende sisu väärtusest osasaamiseks; liati nende tõlkijad valitakse parimate asjatundjate hulgast. Arvustus ongi MK esimesele, 1936. aastakäigule annud täie tunnustuse. Aastas ilmub 6 umb. 300—600-lk. raamatut, à 3 kr. 75 s. — 6 kr., ette tellides 18 kr. aastakäik.

Eesti Kirjandus on kuukirjaks kõigile neile, kes huvituvad kirjanduse, keele, kultuuriloo, rahvaluule ja teaduse küsimustest ja kes soovivad kursis olla ilmunud raamatutega. Olles eesti suurimaks kirjandusekäsitlejaks ja -arvustajaks, kannab ta kokku varanduse, mida võib tarvis tulla igal ajal — nüüd ja 10 ja 100 aasta pärast. Lisana ilmub „Eesti raamatute üldnimestik“ on toodud hoolas bibliograafia kõigist Eestis ilmunud (ja Nõukogude Vene eestikeelseist) trükiseist. Aastakäik 12 nr-t, à 50 senti, ette tellides 5 kr. aastakäik.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Tartu, Aia 19, tel. 6-01, posti jooksev arve 20-36.

A. SAKOVSKI

Tallinn, Pärnu 6 (Valli 10, Urla maja)

Kõnetr. 441-96.

Esindab

VICKERS- ARMSTRONGS LIMITED

TEHASEID

Valmistus-eriala:

Posti- ja reisiaurikud
Sõjalaevad ja iga tüüpi relvastus
Ölimootorid laevadele ja kuiva
maa otstarbeks
Auruturbiinid
Aurumasinad
Ujuvad dokid ja kraanid
Väiksemad laevad

Tsemenditootmise masinad
Kondenseerimise ja aurutamise
seadeldised
Mitmesugused pumbad
Seebivalmistamise masinad
Kaevanduste seadeldised
Valamise ja sepikodade seadeldised jne. jne.

Ilmus trükisid:

G. GRAF

„Äriline kirjavahetus ja õigusteaduse käsiraamat“

SISU: Äri- ja panga-kirjavahetus, võõrkeele sõnastik, tsiviil- ja kaub. õigus. Veksli-, tšeki- j. t. seadused. Riigimaksud. 244 lehek. Hind 3 kr. 50 snt. Saada kõikides raamatukauplustes.

Lgp. tööandjad!

Miks kuulutada lehtedes, kui vajate ajut. või alat. tööjõudu oma kontorile? Pöörduge oma soovidega „Praktil. Raamatupidamise Kursuste“ büroo poole (Narva mnt. 12—12, telefon 507-97) ja Teie soovid täidetakse asjatundlikult, sest kursuste aruurikkas õpilasperes on mitmeid ülikooli majand.-tead. osakonna, Kaub.-kooli, Komm.-gümn. ja keskhariid. mees- ja naisametnikke (mõned mitmeaast. prakt.), kes soovivad mingisugust teenistust. Büroo soovitab Teile ainult tööoskajaid ja usaldusväärseid isikuid t a s u t a.

Praktil. Raamatupidam.
ja Masinkirja Kursuste

j u h a t u s

Teatame oma lugupeetud ostjaskonnale ja kaubamuretsejatele, et arvates 1. jaanuarist 1937 töötab Eestimaa Raudteelaste Tarvitajateühisus

Tarvitajateühisus „TARBIIJA“

nime all

OSAKONNAD:

Tallinnas:

Sireli t. 7, Oskari t. 54, S. Pärnu mnt. 106
S. Ameerika t. 15,
Palkpargi t. 12-a,
Kopli t. 20, Telliskivi t. 24,
Raua tänn. 61,
Paldiski m. 33, Õle t. 33

Nõmmel:

Väljaspool Tallinna:

Tapal, Lai tänn. 3,
Narvas, Joala t. 11/18,
Lelitses, Sondas,
Kohilas, Aegviidus,
Kaareperes, Kehras,
Jänedal, Tudus

Ühiskauplused pakuvad ainult väärkaupa!

Tarvitajateühisus „TARBIIJA“

Peakontor: Tallinn, Jaama 12, telefon 312-27